

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ณัฐชยา นันทะเสนีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ปีการศึกษา 2559

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ณัฐชยา นันทะเสนีย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า
ชื่อนักศึกษา	ณัฐชา นันตะเสนีย์
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และ 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2559 จำนวน 336 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.870 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี ของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดภาพรวมไม่แตกต่างกัน

Thesis Title	School Administrators' Work Performance According to the Principles of Good Governance as Perceived by school Administrators and Teachers under Chai Nat Primary Educational Service Area Office
Thesis Advisors	Dr. Apison Pachanavon Asst. Prof. Dr. Chalermchai Hankla
Name	Nutchaya Nuntasenee
Program	Educational Administration
Academic Year	2016

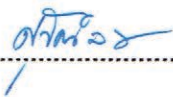
ABSTRACT

This research aimed to 1) study school administrators' work performance according to the principles of good governance as perceived by school administrators and teachers under Chai Nat Primary Educational Service Area Office; and 2) compare the school administrators' work performance when classified by the respondents' position, gender, age, educational background, work position, and school size in which they were affiliated. Drawn by stratified random sampling, the sample included 336 administrators and teachers under Chai Nat Primary Educational Service Area Office during the academic year 2016. The research tool was a questionnaire with a reliability value of 0.870. Data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Fisher's LSD method.

Findings indicated that:

1. Overall, the school administrators' work performance according to the principles of good governance was rated at a high level.
2. Overall, the school administrators' work performance was not significantly different.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการปฏิบัติงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เสนอโดย นางสาวณัฐชยา นันตะเสนีย์
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
วิจัย และนวัตกรรม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภวัฒน์ ลาวัณย์วิสุทธิ)

วันที่ 5 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิ์กุล)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อมิสรรค์ ภาชนะวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจลิมชัย หาญกล้า)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.วสัน ปันผล)

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ แก้วเงิน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วินัย สมมิตร ในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตั้งกล่าวข้างต้นนี้ ด้วยสำนึกในบุญคุณตลอดไป

ณัฐชยา นันตะเสนีย์

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
ประกาศคุณูปการ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	5
ความสำคัญในการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมุติฐานในการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา.....	12
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
หลักธรรมาภิบาล.....	18
ความหมายของหลักธรรมาภิบาล.....	18
ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล.....	20
ความหมายของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล.....	21
ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล.....	23
แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล.....	24

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา.....	27
หลักนิติธรรม.....	27
หลักคุณธรรม.....	33
หลักการมีส่วนร่วม.....	37
หลักความคุ้มค่า	44
หลักความรับผิดชอบ.....	48
หลักความโปร่งใส.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
งานวิจัยในประเทศ.....	55
งานวิจัยต่างประเทศ.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	63
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	64
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	88
สมมติฐานการวิจัย.....	88
วิธีดำเนินการวิจัย.....	88
สรุปผลการวิจัย.....	89
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	95

	หน้า
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	108
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย	
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	122
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ	
คุณภาพเครื่องมือ.....	124
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือ	
การวิจัย.....	130
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	132
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	134

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกเป็นผู้บริหารและครู.....	63
ตาราง 2	จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
ตาราง 3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวม.....	73
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักนิติธรรม.....	74
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักคุณธรรม.....	75
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักการมีส่วนร่วม.....	76
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักความคุ้มค่า.....	77
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ.....	78
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักความโปร่งใส.....	79
ตาราง 10	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง.....	80

ตาราง 11	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามเพศ.....	81
ตาราง 12	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	82
ตาราง 13	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามอายุ.....	83
ตาราง 14	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	84
ตาราง 15	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	85
ตาราง 16	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด.....	86
ตาราง 17	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด.....	87

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการตื่นตัวสนใจเรื่องธรรมาภิบาลเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบกับการเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศก็มีส่วนทำให้กระแสความสนใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลมีมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ และเป็นที่เชื่อกันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้กับการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนแล้ว จะทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2551, หน้า 5) หลังจากมีเผยแพร่หลักการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลออกไป ทำให้แนวคิดธรรมาภิบาล ได้รับความสนใจและมีการจัดทำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลขึ้นในองค์การ ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วม ทุกคนจะต้องมีสิทธิในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน 2) นิติธรรม กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน 3) ความโปร่งใส ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปิดเผยของข้อมูลข่าวสาร โดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง 4) การตอบสนอง สถาบัน กระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน 7) ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 8) การรับผิดชอบ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และ 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ผู้นำต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (UNDP GOVERNANCE, 2001 อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10)

ในประเด็นประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ในปัจจุบันไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชนได้มีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน โดยมีความเชื่อว่าหากองค์กรได้บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลจะส่งผลดีต่อองค์การ ผู้มีส่วนได้เสียและประเทศชาติ ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการประเทศอย่างแท้จริง โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศ เพราะธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยที่เสริมให้การ

ปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเปิดเพื่อให้ประชาชนมีเสรีภาพในการพัฒนาภายใต้เศรษฐกิจเสรีนิยม มีความเป็นธรรมให้กับทุกภาคส่วนมากขึ้น โดยประสบการณ์ของนานาประเทศพบว่า ประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยมาก หรือมีลักษณะเปิดทางการเมืองสูง จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง เกิดกระบวนการรวมตัวของประชาชนเกิดการสร้างค่านิยมใหม่ๆ โดยเฉพาะในเรื่องความเป็นธรรม ความเสมอภาค และประสิทธิภาพซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาที่สร้างความเป็นธรรม และความสันติสุขในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 117) การที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วน รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครอง ซึ่งเป็นภาระของรัฐบาลที่จะต้องจัดให้มีขึ้นและส่งเสริมรูปแบบการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่น สามารถแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางมาปฏิบัติให้สนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมาย เพราะการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ช่วยให้การดูแลทุกข์สุขของประชาชนทำได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้คนในท้องถิ่นได้รับการช่วยเหลือและได้รับการจัดสรรบริการที่ดีขึ้น ซึ่งนับเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ

จะเห็นได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบงานจัดการศึกษาให้เยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ได้ตระหนักในความสำคัญของการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา จึงอนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” ภายใต้ชื่อ “โรงเรียนสุจริต” โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษา เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติ ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริต เป็นโครงการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์เชิงกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยการป้องกันการทุจริต โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจุดหมายปลายทาง ที่มุ่งสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบตอบสนองการป้องกันทุจริต” โดยมีขอบเขตของภารกิจและจุดมุ่งเน้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการ คือ 1) พัฒนาทุกหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีระบบและวิถีพอเพียง มีความสุจริต รับผิดชอบ ปลอดอบายมุข 2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม

และป้องกันการทุจริต 3) พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย บันฐานการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ และมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติที่เข้มแข็ง และก้าวหน้าอย่างมีพลวัตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป., หน้า 6-7) งานวิจัยเรื่องความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมทางการศึกษา มาจากปัญหาความไม่โปร่งใสการทุจริต ในวงการครูหรือวงการการศึกษาที่พบในปัจจุบัน เนื่องจากความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากฐานะของครู กรณีตัวอย่างเรื่องการโยกย้ายครูที่ไม่เป็นธรรม หากครูคนใดมีฐานะทางการเงินดีแล้วสามารถจ่ายเงินสินบน เพื่อการโยกย้ายได้ก็จะมีโอกาสมากกว่าครูที่มีฐานะทางการเงินไม่ดี จึงควรมีการตรวจสอบการทุจริตและให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการทุจริตของครู โดยอาจมีการดำเนินการเสมือนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในส่วนของการตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบ (คณะกรรมการการศึกษา, 2554, หน้า 1)

นายอุทิศ บัวศรี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, ย่อหน้า 1) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้บรรยายให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในการปฏิบัติงาน ให้มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ในการอบรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสม ในหัวข้อเรื่อง “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม” ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม อีกทั้ง นายพัฒนา งามสูงเนิน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ได้บรรยายพร้อมชี้แจงรูปแบบและวิธีการ เครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปี พ.ศ.2558 ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

จากแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2559 มีรายงานว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการ บริหารจัดการยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และการสร้างความเข้มแข็งต่อองค์กรบุคคลทั้งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ซึ่งจะเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ยังไม่สามารถบูรณาการให้เป็นเอกภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารงาน ทบทวนการจัดโครงสร้างด้านการใช้อำนาจ แกไขกฎระเบียบให้โปร่งใส ชัดเจน สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรมในการรัก

ศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการ ควบคู่กับการ และจิตสำนึก เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2559ก, หน้า 1)

จากการสัมภาษณ์ (อรรถพ บัวพงษ์, 2559) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรี-วิชัย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ กล่าวถึงปัญหาด้านการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่พบปัญหามากที่สุดคือด้านหลักความคุ้มค่า เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละโรงเรียนค่อนข้างสูง เมื่อผู้บริหารโรงเรียนนั้น ๆ ต้องการให้ผลสัมฤทธิ์โดยรวมเป็นไปตามเกณฑ์ในระดับต้นแล้ว ย่อมมีการทุ่มเทที่ต้องใช้งบประมาณในการลงทุนมาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนเหล่านั้นมักมองข้ามถึงความคุ้มค่าและความเป็นจริงที่ได้รับจากการกระทำนั้น ๆ ทำให้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมาก (อมรเทพ เครืออนันต์, 2559) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าไม้ กล่าวว่า โรงเรียนบ้านท่าไม้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง พบปัญหาด้านการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษายังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ตัวอย่างเช่น หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารบางท่านมีภาระงานมาก จำเป็นต้องออกนอกสถานที่ที่ไม่สามารถอยู่ร่วมการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้ หรือหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณที่จัดสรรมา ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีได้อย่างเพียงพอ ก็ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรและต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน หรือหลักนิติธรรม พบว่า ผู้บริหารบางท่านมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผู้บริหารท่านนั้นไม่ได้รับความศรัทธาจากบุคลากรในสถานศึกษาหรือชุมชน (วิรัช พุสุพรรณ, 2559) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังเดือนห้า กล่าวว่า เนื่องจากว่าโรงเรียนบ้านวังเดือนห้า เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะมีบุคลากรเป็นครูบรรจุใหม่ ที่ทราบเรื่องกฎ ระเบียบ ในการปฏิบัติตัวต่าง ๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โรงเรียนบ้านวังเดือนห้ามีการดำเนินงานใน 4 งานหลัก และมีหัวหน้างานในฝ่ายต่าง ๆ โดยได้มีการเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้านคุณธรรม ได้ดูแลเอาใจใส่ในเรื่องรายละเอียดการปฏิบัติงาน และคอยสอนรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ ด้านสำนึกรับผิดชอบ ครูส่วนใหญ่มีความตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ครูส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบสูงเพราะเป็นครูที่บรรจุใหม่ ทำให้มีรูปแบบในการทำงานที่ดี และเชื่อฟังคำสั่งสอนในทางที่ดี ด้านความโปร่งใส ได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ครูทุกคนได้รับทราบแนวทางในการปฏิบัติอย่างทั่วถึง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้มีการเปิดโอกาสให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้มีการสนับสนุนอย่างเต็มที่ตามความเหมาะสมและกำลังที่จะทำได้ และมีการเปิดบริการห้องคอมพิวเตอร์โดยมีการควบคุมดูแลจากครูที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการนั้น

จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด แนวทางในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดการยอมรับในทุกภาคส่วน ดังนั้นด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ซึ่งสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษาเพื่อลด บรรเทา และป้องกันปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นการพัฒนาระบบราชการไทยเป็นการช่วยสร้างคุณค่า จิตสำนึกที่ดี และวัฒนธรรมที่ดีต่อการปฏิบัติงานในองค์กรสถานศึกษาให้ได้รับความน่าเชื่อถือมีมาตรฐานสูงขึ้นให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อสถานศึกษา

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ซึ่งได้จำแนกตาม ตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

ความสำคัญในการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ให้สามารถนำแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ต้องการ
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงให้การบริหารสถานศึกษามีการพัฒนาไปมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2559 จำนวน 193 แห่ง

รวมทั้งสิ้น 2,089 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 206 คน และครู 1,883 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ, 2559ก, หน้า 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรที่มีจำนวนที่แน่นอน (finite population) จึงใช้สูตร (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2553, หน้า 445) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน แบ่งเป็นได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 101 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 235 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

2.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

2.1.2 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.3 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30 – 39 ปี
- 3) 40 – 49 ปี
- 4) มากกว่า 49 ปีขึ้นไป

2.1.4 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี / เทียบเท่า
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.5 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) น้อยกว่า 10 ปี
- 2) 10 - 20 ปี
- 3) มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.1.6 ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

- 1) ขนาดเล็ก (นักเรียนจำนวน ต่ำกว่า 121 คน)
- 2) ขนาดกลาง (นักเรียนจำนวน 121- 300 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (นักเรียนจำนวน 301 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ องค์การสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) และ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) ดังนี้

- 2.2.1 หลักนิติธรรม
- 2.2.2 หลักคุณธรรม
- 2.2.3 หลักการมีส่วนร่วม
- 2.2.4 หลักความคุ้มค่า
- 2.2.5 หลักความรับผิดชอบ
- 2.2.6 หลักความโปร่งใส

นิยามศัพท์เฉพาะ

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นกลไกเครื่องมือที่มีกระบวนการบริหารเป็นไปตามระเบียบกฎหมายกฎเกณฑ์ข้อบังคับมีความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมมีความรับผิดชอบพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้โดยเน้นความร่วมมือทุกภาคส่วน มีการบริหารจัดการทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ดีมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและความยุติธรรม

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นความดีงามเป็นหลักที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสมการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ เสียสละ ขยันอดทน อดออม มีระเบียบวินัย เทียงธรรมเป็นธรรมและประกอบอาชีพสุจริตซึ่ง เป็นค่านิยมที่ดีงามในสังคม

3. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

4. ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความใส่ใจ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และมีความรับผิดชอบผลจากการกระทำ

6. หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการในการสร้างกลไกในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

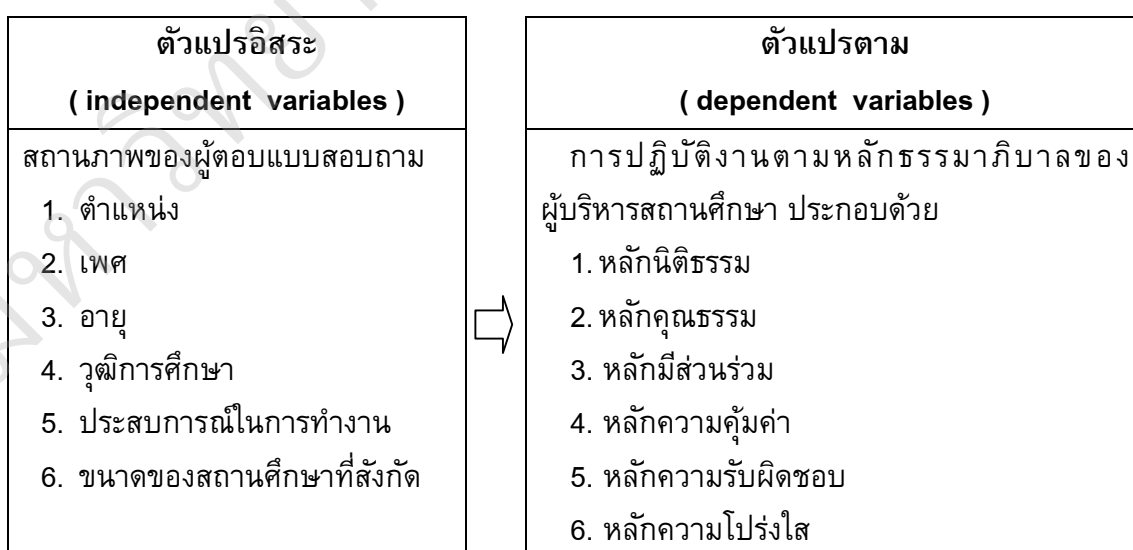
ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท

ครู หมายถึง ข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท หมายถึง หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดชั้นนาท อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ องค์การสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001 อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) และ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) ดังแสดงในภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. หลักธรรมาภิบาล
 - 2.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล
 - 2.2 ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล
 - 2.3 ความหมายของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล
 - 2.4 ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล
 - 2.5 แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล
3. การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
 - 3.1 หลักนิติธรรม
 - 3.2 หลักคุณธรรม
 - 3.3 หลักการมีส่วนร่วม
 - 3.4 หลักความคุ้มค่า
 - 3.5 หลักความรับผิดชอบ
 - 3.6 หลักความโปร่งใส
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, หน้า 128) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการจัดการงานต่างๆ ในสถานศึกษาให้เป็นระบบมีความเรียบร้อยชัดเจน

สะดวกต่อการปฏิบัติการกิจและเหมาะสมกับความต้องการด้าน นโยบาย วัตถุประสงค์ กำลังคน และกำลังงบประมาณ

เสนาะ ตีเียว (2543, หน้า 138) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของคนอื่น ไม่คำนึงถึงว่าความสำเร็จนั้นคนจะพอใจหรือไม่ หากมองในแง่ค่าใช้จ่ายผู้บริหารต้องทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 1) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารมืออาชีพในการนำสถานศึกษาให้บรรลุความสำเร็จในการนำภารกิจงานต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาโดยอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อ โดยเฉพาะอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

อาคม วัตรสง (2547, หน้า 15 -16) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การผู้บริหารเป็นผู้บังคับการพฤติกรรมของผู้อื่นในการทำงานของผู้บริหารอาจใช้การจูงใจการสั่งการหรือการใช้กฎระเบียบในการบังคับบัญชาผู้อื่น ให้ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นหลัก

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548, หน้า 3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

ณรงค์ ศิลปาภรณ์ (2549, หน้า 17) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ให้ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่และภารกิจขององค์กร ซึ่งอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ ใช้กระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมทั้งในและนอกสถานศึกษา

ทองดี เมืองเจริญ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรม โน้มหน้าใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แคมเบล (Campbell, 1971, p. 22) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้จัดแผนยุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างแท้จริง

กู๊ด (Good, 1973, p. 14) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้สั่งการในการควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา และดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษาตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

อิมเมการ์ท (Immegart, 1988, p.324) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถทางสติปัญญา การโน้มน้าว ความมั่นใจในตนเอง และเป็นผู้ที่มีพลังมากพอต่อการดำเนินกิจกรรมตามสถานภาพของผู้นำ

คอนเจอร์ (Conger, 1989, p.132) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้นำ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มให้ดำเนินไปด้วยดี

ยุกส์ (Yukl, 1998, p.132) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มากด้วยพลังอำนาจเป็นบุคคลที่มีพลังขับเคลื่อนเพื่อชัยชนะ และเป็นบุคคลที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญาโดยการนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่และภารกิจขององค์กรซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะใช้กระบวนการบริหารที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา

2. ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

ธีรรัตน์ กิจจักษ์ (2542, หน้า 158) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญคือ เป็นผู้ที่ทำเนิการจ้ดระบบงานในโรงเรียนให้เรียบร้อยชัดเจนสะดวกต่อการปฏิบัติการกิจและเหมาะสมกับความต้งการทั้งในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ กำลังคน และกำลังงบประมาณ

สมนึก พรเจริญ (2544, หน้า 18) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญ คือ เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบสูงสุดในสถานศึกษาที่เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานโดยตรง ที่ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ, และสัมมา รัตนชัย (2545, หน้า 1) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรเอกชนเห็นได้ชัดว่าความอยู่รอดขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงินธนาคาร บริหารธุรกิจ การค้า การอุตสาหกรรมรวมทั้งการศึกษาตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษา จึงต้องสรรหาผู้มีฝีมือหรือมีความสามารถสูง เพื่อความสำเร็จในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

วิโรจน์ สารรัตน์ (2545, หน้า 8-9) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จะเกี่ยวพันกับหน้าที่การวางแผน เนื่องจากต้องกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์โดยรวมของสถานศึกษาให้ถูกทิศทางจะเกี่ยวพันกับหน้าที่การจัดองค์การ เนื่องจากต้องทำหน้าที่จัดสรรและจัดแจงทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำโดยต้องอาศัยเทคนิคการ

ติดต่อสื่อสาร การจูงใจ การอำนวยความสะดวกและเกี่ยวข้องกับการควบคุมเพราะเป็นกิจกรรมที่จะทำให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุจุดหมายร่วมกัน

วิรัช สงวนวงศ์วาน (2546, หน้า 2-3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญคือ เป็นผู้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ โดยเป็นผู้วางแผนการจัดองค์กรเป็นผู้นำและควบคุมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาคม วัดโรสง (2547, หน้า 4) กล่าวว่า การรวมตัวกันอยู่เป็นสังคมของคนในยุคโบราณก็ด้วยเหตุผลที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อปกป้องภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ตน ภัยอันตรายเหล่านี้อาจมาจากธรรมชาติ จากสัตว์หรือจากมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้น มนุษย์จึงต้อง มีคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม ต่อมาสังคมมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้า จึงมีการรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นองค์กร เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่กันทำในสังคม แต่ละองค์กรจะมีหน้าที่และบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์กร การแบ่งงานกันทำตามความสามารถและความถนัด การลดความขัดแย้ง การกระตุ้นจูงใจสมาชิกให้ทำงาน การประสานสมาชิกให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตลอดจนการสร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้แก่องค์กรทั้งหมดเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร

วิทยา ประชากุล (2548, หน้า 25) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะการจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องเกิดความสำเร็จในศรัทธาจากผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ที่จะร่วมมือในการทำงานและพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ทองดี เมืองเจริญ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้ที่จะทำให้ภารกิจในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากจะนำองค์กรไปสู่จุดหมายแล้ว ยังต้องนำพาคนให้มีความสุขในการเดินทางด้วยความสำเร็จ นอกจากมีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องมีความซื่อสัตย์ จริยธรรมในการบริหารด้วย

ไฮมัน, สก็อต, และคอนเนอร์ (Haiman, Scott, & Connor, 1995, p.422) ได้ให้ความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการทำงานและคุณสมบัติหลายอย่างรวมกันตามที่หน่วยงานต้องการจึงจะบริหารงานให้เกิดผลดี จะเห็นได้ว่าผู้บริหารที่ขาดความสามาถย่อมจะขาดความเชื่อถือจากผู้ที่บังคับบัญชาอันเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาของการบังคับบัญชาในที่สุดความสามารถในการทำงานของผู้บริหารนอกจากจะก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสจากผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปแล้วยังเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์

เชลเดรก (Sheldrake, 1996, p.3) กล่าวว่า การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น คือสิ่งสำคัญที่สุดคือด้านกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรที่มีความรู้และความสามารถ แต่สิ่งเหล่านี้จะไม่มีประโยชน์ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความสามารถในการบริหาร

ยูกส์ (Yukl, 1998, p.132) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคคลที่มากด้วยพลังอำนาจเป็นบุคคลที่มีพลังขับเคลื่อนเพื่อชัยชนะ และเป็นบุคคลที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารมีความสำคัญเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องการแปลงนโยบายของรัฐบาล การกำหนดนโยบายและทิศทางของหน่วยงาน เป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งใหม่ๆ มาใช้งานในการบริหารงานและการปฏิบัติราชการ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานหลักของโรงเรียน เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, หน้า 45-46) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ ได้แก่ บทบาทมาตรฐานแห่งการกำหนดตำแหน่ง บทบาทต่อการบริหารโรงเรียน บทบาทในฐานะผู้นำสังคมและบทบาทกับการจัดการองค์การ รวมทั้งภาระกิจที่ควรทำตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 32) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ดูแลเผื่อระวัง และจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการไปตามเป้าหมายทั้งปฏิบัติตามคำสั่งควบคุมบุคลากรและทรัพยากรให้เป็นไปตามกฎระเบียบเป็นผู้นำทางด้านวิชาการเป็นผู้กระตุ้นในการใช้กำลังคน ร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ แสวงหาทรัพยากรภายนอกมาสนับสนุนในด้านการจัดการศึกษา

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2544, หน้า 56-58) กล่าวว่า สตีเฟน เนเชวิช รวบรวมบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารมี 17 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ช่วยให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องมีความสามารถในการชี้แจงและทำความเข้าใจ การเขียนวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ต้องมีความสามารถในการเขียนแผนงานโครงการต่างๆ และในการบริหารงาน ซึ่งต้องยึดวัตถุประสงค์และผลงาน
2. เป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ จำเป็นต้องมีความสามารถในการจูงใจกระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรมีทักษะในการทำงานเป็นทีม
3. เป็นนักวางแผน ต้องมีความสามารถในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต เตรียมพร้อมการรับมือกับสิ่งใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น
4. เป็นผู้ตัดสินใจ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ ในการตัดสินใจ และมีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการไม่ให้เกิดความขัดแย้ง
5. เป็นผู้จัดองค์การ ผู้บริหารจำเป็นต้องออกแบบงาน และกำหนดโครงสร้างองค์การขึ้นใหม่ ดังนั้นจำเป็นต้อง เข้าใจพลวัตขององค์การ และพฤติกรรมขององค์การด้วย

6. เป็นผู้เปลี่ยน ผู้บริหารเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพของสถาบัน รู้ว่าจะเปลี่ยนอะไร เปลี่ยนอย่างไร และควรจะเปลี่ยนในสถานการณ์ใดและทิศทางใด

7. เป็นผู้ประสานงาน ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจ รูปแบบปฏิสัมพันธ์ของบุคคล เข้าเครือข่ายของการสื่อสารรู้จักวิธีในเทศงานที่พึงปรารถนา เข้าใจการรายงานที่ดี ประสานกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. เป็นผู้สื่อสาร ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารทั้งด้วยการพูดและการเขียนรู้จักใช้สื่อต่างๆ เพื่อการสื่อสารการประชาสัมพันธ์หน่วยงานของตน

9. เป็นผู้แก้ไขความขัดแย้ง เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสาเหตุความขัดแย้งซึ่งจะ ต้องมีความสามารถในการเจรจาต่อรองไกล่เกลี่ยที่ดีจัดการกับความขัดแย้ง และแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

10. เป็นผู้แก้ปัญหา ปัญหาทั้งหลายนั้นไม่จำเป็นที่ต้องจบด้วยความขัดแย้ง ปัญหาจึงมีความหมายกว้างกว่าความขัดแย้งซึ่งผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา และแก้ปัญหา

11. เป็นผู้จัดระบบ ต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และเข้าใจการนำทฤษฎีทาง การบริหารไปใช้ประโยชน์

12. เป็นผู้บริหารการเรียนการสอน มีความสามารถเข้าใจในระบบการเรียนรู การเจริญและพัฒนาการของมนุษย์ เข้าใจทฤษฎีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรมีความรู้ดีเข้าใจการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

13. เป็นผู้บริหารบุคคล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคนิคของการเป็นผู้นำการเจรจาต่อรองในการประเมินผลงาน และการปฏิบัติงานของบุคคลในหน่วยงาน

14. เป็นผู้บริหารทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริการเงิน และงบประมาณ ความสามารถในการบริหารพัสดุ ครุภัณฑ์การก่อสร้างการบำรุงรักษา ตลอดจนการแสวงหาการสนับสนุนจากภายนอก

15. เป็นผู้ประเมินผล ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการประเมินความต้องการ การประเมินระบบ วิธีการสร้างสถิติ และในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16. เป็นนักประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการสร้างภาพพจน์ที่ดีรู้จักพลวัตของกลุ่ม รู้จักและเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ

17. เป็นประธานในที่ประชุม ถือเป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างหนึ่งของผู้บริหาร

เจลิมชัย หาญกล้า (2545, หน้า 7) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ และมีลักษณะเป็นระบบเปิดมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของส่วนประกอบต่างๆ เช่น ครู นักเรียน ผู้บริหาร และสิ่งที่สนับสนุน อำนวยความสะดวกในส่วนการสถานศึกษา

จึงเกิดเป็นกระบวนการบริหารงานภายในสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการบริหารและการนำผลลัพธ์จากการบริหาร คือ ผลผลิตออกสู่ภายนอก ซึ่งได้แก่ผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ประกอบ กุลเกื้อ, และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์ (2545, หน้า 22-23) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งของภาครัฐ และในส่วนของเอกชนมีบทบาทหน้าที่ 9 ประการ ดังนี้

1. จะต้องเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ต้องเป็นกรรมการและ เลขานุการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐรวมถึงกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการสถานศึกษาเอกชน

3. เป็นผู้บังคับบัญชาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การบริหารกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับทางราชการ และของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือของหน่วยงาน

5. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมทั้งจะต้องควบคุม ดูแลบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินของทางสถานศึกษา หรือหน่วยงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

6. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหน่วยงานในกิจการทั่วไปรวมทั้งการทำนิติกรรม สัญญาของสถานศึกษาหรือหน่วยงานในวงเงินที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานตามที่ได้รับมอบหมายมา

7. จัดทำรายงานกิจการประจำปีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสถานศึกษา หรือหน่วยงาน เพื่อเสนอ ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา

8. อนุมัติออกใบประกาศนียบัตรและวุฒิบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่ระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

9. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งงานที่กระทรวงมอบหมาย

วิทยา ประชากุล (2548, หน้า 13) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู มีส่วนในการทำและใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามผลการสร้างขวัญกำลังใจการประชาสัมพันธ์ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทองดี เมืองเจริญ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญดังนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษารวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. เป็นผู้ปกครองและบังคับบัญชาข้าราชการครูและลูกจ้างในสถานศึกษา

3. เป็นผู้รักษาวินัยและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

4. การประสานงานการระดมทรัพยากรทางการศึกษาโดยต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

5. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

6. เป็นผู้แทนสถานศึกษาในกิจการทั่วไป

7. เป็นผู้พัฒนาแผนงานขององค์การให้สามารถปฏิบัติได้บังเกิดผลจริง โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ

8. เป็นผู้นำและผู้สร้างผู้นำ สามารถสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

บุญตา ไล่เลิศ (2550, หน้า 16) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งผลการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานเกี่ยวข้องในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาเป็นบุคลากรวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อความสำเร็จตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา

กอร์ตัน (Gorton, 1996, p.71) ได้กำหนดด้านบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 6 ประการ คือ

1. เป็นผู้จัดการได้แก่ การคาดหวังว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้จัดทำ จัดทำโครงการบริหาร โดยกำหนดหน้าที่ตำแหน่งงานต่างๆ ประสานงานทรัพยากรที่เป็นมนุษย์และมีใช้มนุษย์เข้าด้วยกันเพื่อให้เป้าหมายของหน่วยงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นผู้นำทางการศึกษา

3. เป็นผู้มีวินัยและรักษาวินัย บทบาทของครูใหญ่ในเรื่องระเบียบวินัยนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียนในสายตาของผู้ปกครองและนักเรียน

4. มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้ 2 ประการ คือ การสร้างขวัญให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสภาพในโรงเรียนจะเต็มไปด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างมนุษย์

5. เป็นผู้ริเริ่ม ให้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแผนงานหรือกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

6. เป็นคนกลางที่จะจัดหรือประสานงานในเรื่องขัดแย้งต่างๆ ผู้บริหารโรงเรียนต้องกล้าเผชิญปัญหาขัดแย้งต่างๆ ที่เกี่ยวกับครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารจะต้องยึดมั่นในความเป็นกลาง รักษาความเที่ยงตรง การแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้นำ เป็นการแสดงให้เห็นพฤติกรรมของผู้นำซึ่งเป็นที่คาดหวังของผู้ตามและเป็นที่ต้องการของกลุ่ม ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัฒนธรรม ที่ปฏิบัติอยู่ในสังคมนั้น ๆ

เคนเนทส์, และเจน (Kenneth, & Jane, 2000, p.103) กล่าวว่า ในการบริหารนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มและกิจกรรม แบ่งออก 3 กลุ่มดังนี้

1. บทบาทด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหัวหน้าองค์กร และเป็นผู้นำของหมู่คณะ
 2. บทบาทด้านข้อมูลสารสนเทศ ได้แก่ เป็นศูนย์กลางระบบขององค์กรรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และรูปธรรมที่สุด
 3. บทบาทในการตัดสินใจ ได้แก่ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมใหม่ๆ จัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นผู้จัดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มในองค์กรได้ดี
- สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวโดยรวม คือ ผู้ที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎระเบียบเป็นนักวางแผนเป็นผู้นำสั่งการประสานงานควบคุม นิเทศติดตามประเมินผลเป็นผู้นำทางวิชาการบริหารบุคคลทรัพยากร และงบประมาณ ด้านการแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสร้างขวัญประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ แสวงหาทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักธรรมาภิบาล

1. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ธีรยุทธ บุญมี (2541, หน้า 1) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการประเทศที่ดีในทุกๆ ด้านทุกระดับรวมถึงกฎเกณฑ์กติกาที่ต้องมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ การตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 30) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง เป็นระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่ได้วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนาและอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างสงบสันติสุข

สุดจิต นิमितกุล (2543, หน้า 13-14) กล่าวถึงแนวคิดขององค์การสหประชาชาติและการพัฒนา (United Nations and Development Programmed: UNDP) ได้นิยามคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมืองการบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จัดการกิจการต่างๆ ของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการ และสถาบันต่างๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออก ซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนตามกฎหมาย และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส รับผิดชอบส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อให้มั่นใจว่าจัดลำดับความสำคัญทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณา การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี (2544, หน้า 7-8) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง เป็นกลไกเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องจริงจัง

เพื่อให้มีความ ชอบธรรมของกฎหมาย มีโครงสร้างกระบวนการบริหารที่ประสิทธิภาพมีความ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้นำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สุวรรณ ทองคำ (2545, หน้า 16) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารด้าน กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีความถูกต้องเป็นธรรมโปร่งใสมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลใช้ แนวทางประชาธิปไตยเคารพสิทธิมนุษยชน นำไปใช้ในการบริหารภาครัฐและเอกชนทำให้สังคม มีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทุกภาคอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

พิศมร กองสิน (2547, หน้า 15) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง เครื่องมือและ แนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจการเมืองและสังคมโดยเน้นความจำเป็น ของการสร้างความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเป็นรากฐานความมั่นคงของประเทศ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สุธรรม รัตนโชติ (2548, หน้า 1) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารของ ภาครัฐที่มุ่งความดีงามและให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐและประชาชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม ธรรมนูญเป็นการบริหารที่ดีและมีความยุติธรรมทั้งเพื่อรัฐและประชาชน

ณดา จันทรสม (2548, หน้า 2) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การตัดสินใจและ การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการสาธารณะและสิทธิมนุษยชน โดยหลักการบริหาร จัดการที่ดีต้องปราศจากการบิดเบือนใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดและคอร์รัปชันเป็นไปตามกฎหมาย

สมคิด บางโม (2549, หน้า 105) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีมีคุณธรรม มุ่งให้ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี มีความสุข ซึ่งบ้านเมืองประกอบ ด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ให้ทุกภาคส่วนของบ้านเมืองได้รับความเป็นธรรม และมีความสุข

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์, และรัชณี ภูตระกูล (2550, หน้า 3) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีการ เชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้มีการสนับสนุนซึ่ง กันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่าง สมดุล ซึ่งส่งผลให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีการใช้อำนาจพัฒนาประเทศไปได้อย่างยั่งยืน และมี เสถียรภาพ

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง ทำหน้าที่เป็นตัวกลไกเครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงของภาคเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยเน้นความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ชอบธรรมทางกฎหมายและมีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพมี ความโปร่งใส ที่สำคัญสามารถตรวจสอบได้นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

จรัส สุวรรณมาลา (2556, หน้า 5-40) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง หลักในการปกครองที่ดีซึ่งเป็นหลักวิธีการที่ใช้ได้กับประเทศชุมชนองค์กรธรรมนูญต้องมีหลักสำคัญยึดเหนี่ยวตลอดจนเป็นเครื่องมือในการวัดผลของการปกครองที่ดีสำหรับองค์กรอิสระซึ่งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม

สรุปได้ว่า หลักธรรมนูญ หมายถึง หลักของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเป็นกลไกเครื่องมือที่มีกระบวนการในการบริหารเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ข้อบังคับมีความยุติธรรมถูกต้องเป็นธรรมมีความรับผิดชอบ พัฒนาอย่างมีส่วนร่วมมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยเน้นความร่วมมือทุกภาคส่วน ซึ่งมีการบริหารจัดการทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ดีมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

2. ความสำคัญของหลักธรรมนูญ

อานันท์ ปันยารชุน (2542, หน้า 47) กล่าวว่า หลักธรรมนูญเป็นหลักพื้นฐานการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับไม่ว่าคนจนหรือรวย ในเรื่องการเมือง การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกันและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สุดจิต นิมิตรกุล (2543, หน้า 13-14) กล่าวว่า หลักธรรมนูญเป็นแนวทางสำคัญ ในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงในฝ่ายวิชาการปฏิบัติการราชการฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีร่วมกันเป็นพลัง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อจะช่วยบรรเทา ป้องกันแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตที่จะเกิดในอนาคต

อมรา พงศาพิชญ์ (2543, หน้า 7) กล่าวว่า หลักธรรมนูญนั้นเป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) กล่าวถึง ธรรมนูญใน “ Participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee 1995 ” ความสำคัญคือเป็นการของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมโดยการกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนพึ่งตนได้และมีความยุติธรรมทางสังคม

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี (2544, หน้า 2-3) กล่าวว่า หลักธรรมนูญมีความสำคัญซึ่งช่วยให้ระบบของรัฐบาลมีความยุติธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งใน และต่างประเทศ รวมทั้งการนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมืองได้

ประพัฒน์ โพธิ์วิรุณ (2544, หน้า 1) กล่าวว่า หลักธรรมนูญมีความสำคัญที่จะช่วยให้เกิดมาตรฐานสากลที่บังคับระดับการพัฒนาประเทศทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ยุทธ วรรณธรร (2544, หน้า 8-11) กล่าวว่า หลักธรรมนูญมีส่วนสำคัญช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544, หน้า 18) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น นับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สุด ในการพัฒนาประเทศที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นๆ ไปสู่เป้าหมาย

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 25-26) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อประเทศส่วนใหญ่ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแต่ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดความรับผิดชอบและความเสมอภาค โดยมีการเลือกปฏิบัติในสังคมรวมทั้งการขาดคุณธรรม ความไม่โปร่งใสอันเป็นช่องทางในการทุจริตคอร์รัปชัน เกิดความเดือดร้อนในสังคม ธรรมาภิบาลจึงเป็นวิถีทางช่วยนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีเนื่องจากธรรมาภิบาลครอบคลุมทุกๆ ด้านในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งด้านสังคมการเมืองและธุรกิจ

วาระแห่งชาติ (2559, หน้า 6) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อรัฐบาลที่ประกาศเจตนารมณ์ในคำแถลงการณ์นโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบที่ได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางรวมถึงความเสื่อมศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องฟื้นฟูระบบคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดินตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดิน

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล ถือเป็นหลักพื้นฐานสำคัญเป็นกลไกที่ดีในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศในการบริหารกิจการบ้านเมืองเสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตที่จะเกิดในอนาคตส่งผลให้ภาคประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยลดปัญหาการทุจริต ธรรมาภิบาลจึงเป็นวิถีทางที่นำไปสู่การบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากมีความครอบคลุมทุกๆ ด้านในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งในด้านสังคมการเมืองและธุรกิจช่วยให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน

3. ความหมายของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 30-31) กล่าวว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลหมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนทุกแห่งในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 25) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นการบริหารจัดการงานราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแต่ละเรื่อง ได้แก่ เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

วชิระพงษ์ ตลอดพงษ์ (2548, หน้า 33) กล่าวว่า สถาบันพระปกเกล้ามีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดผลในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งในการบริหารจัดการที่ดีมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การทำงานอย่างมีหลักการ มีความรับผิดชอบ สามารถอธิบายเหตุและผลต่อสาธารณะได้ ซึ่งเป็นการทำงานที่มีความโปร่งใส เปิดเผยตรวจสอบได้ รับรู้ได้ในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการร่วมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ร่วมจัดการสังคมในลักษณะประชาชนและสมาชิกในสังคม เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน รู้หน้าที่ของตนเอง เคารพกฎระเบียบของสังคมโดยมีขอบเขตการศึกษาตามการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ชนันชัย รัตน์ไตรแก้ว (2548, หน้า 62) กล่าวว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กลไกหรือแนวทางในการดำเนินงานที่มุ่งให้ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 183) กล่าวว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารจัดการจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ และมีคุณสมบัติตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการไว้ 6 ประการ

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

คัทลียาพร ศิริประทุมมาศ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และตั้งอยู่บนความถูกต้องเป็นธรรม

ชรินทร์ แฉงดี (2550, หน้า 15) กล่าวว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลเป็น การบริหารเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจกันในการทำหน้าที่ของตนปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารงาน

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิบัติตนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 บริหารงานโดยนำหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี

4. ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู (2545, หน้า 75-76) กล่าวว่า เป็นพื้นฐานสำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จำเป็นต้องให้ความสำคัญ ลำดับสูงในการปฏิรูปภาครัฐให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพการปรับเปลี่ยนระบบจัดทำงบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพ คล่องตัว สอดคล้องกับนโยบายและแผนชาติ เป็นการปรับระบบกลไกเพื่อ เป็นการสนับสนุนการกระจายอำนาจ ควบคู่กับการปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง โดยผลึกกำลังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายใต้แนวทางการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล ปฏิบัติลงสู่หน่วยงานจะทำให้บุคลากรและองค์กรมีประสิทธิภาพกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและตัดสินใจ รักษาเกียรติ อาชีพของตนมีความโปร่งใสและไม่เลือกปฏิบัติ

ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล (2549, หน้า 1) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการบริหารงานในภาครัฐเป็นกรอบความคิดที่ผสมผสานกับการบริหารงานยุคใหม่ หรือ การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ที่เป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ ความสามารถในการแข่งขันเอกชน เป็นการสร้างระบบราชการที่มีคุณลักษณะเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลที่อิงหลักธรรมาภิบาล มีการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อส่วนรวมประโยชน์สุขของประชาชนมีคุณภาพ พิสูจน์ได้ในเชิงสถิติที่เป็นรูปธรรม

ชรินทร์ แฉงดี (2550, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรนั้น ต้องตระหนักถึง ปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น และร่วมมือร่วมใจกันสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในองค์กร หรือสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล คือ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีทั้งในภาครัฐและเอกชน มีภูมิคุ้มกัน มีระบบตรวจสอบโปร่งใส ถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายและแผนชาติ เป็นการปรับระบบกลไก ควบคู่กับการปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบมีการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพมุ่งประโยชน์เพื่อประชาชนส่วนรวม

5. แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน เป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อ บรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึง คุณธรรมและความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมืออันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกปัจจุบัน

สุรพงษ์ ปนากุล (2542, หน้า 53) กล่าวว่าแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยหลัก ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อผลงานค้ำถึงหลักการ กฎหมายกฎระเบียบกติกากฎ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความสามารถทำนายหรือคาดการณ์เปิดเผยความเชื่อมโยงและองค์รวมการ ค้ำถึงคุณภาพเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรู้จักสามัคคี

เกษม วัฒนชัย (2543, หน้า 6) กล่าวว่า แนวทางในด้านของการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ความมีเหตุผล มีระบบมาตรฐานในการปฏิบัติงาน โดยยึดหลัก ประหยัด มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และตรวจสอบได้

สุดจิต นิमितกุล (2543, หน้า 13-24) กล่าวว่า แนวทางในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้าน เมืองและสังคมที่ดีกระทรวงมหาดไทยมี 11 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม
2. การมีความยั่งยืน
3. การที่ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม
4. การมีความโปร่งใส
5. การส่งเสริมความเป็นธรรมความเสมอภาค
6. การมีสมรรถนะที่จะพัฒนาทรัพยากร
7. การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ
8. การมีความอดทนอดกลั้น
9. การดำเนินการตามหลักแห่งนิติธรรม
10. การมีความรับผิดชอบ

11. การเป็นผู้กำกับดูแล

ธนดล พรพุทธรวงศ์ (2544, หน้า 44-47) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการพื้นฐานมี 4 ประการ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. การมีส่วนร่วม
3. ความโปร่งใส
4. ความยุติธรรมโดยคำนึงถึงแนวคิด
และหลักการเรื่องหลักคุณธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. ปลอดจากการทำผิดทางวินัย
2. ปลอดจากการทำผิดกฎหมาย
3. ประการสุดท้ายปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์ (2544, หน้า 53) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบ ด้วยความสมเหตุสมผลความโปร่งใสที่เข้าใจตรงกันมีความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบ

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี (2544, หน้า 15-16) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ เป็นองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ได้เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544, หน้า 15-20) ตามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนที่ 63 ง นั้นได้กำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544, หน้า 29) ระบุถึงหลักธรรมาภิบาลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ดังนี้ ต้องรับผิดชอบต่อ คุณธรรม การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า ความโปร่งใส และหลักนิติธรรม

สมพิศ สุขแสน (2546, หน้า 6 - 18) ได้ให้ความเห็นว่าวิธีการที่จะทำให้เกิดธรรมาภิบาลในองค์กร การที่จะนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้อย่างกะทันหันอาจจะมีการต่อต้านไม่เห็นด้วย ฉะนั้นจะต้องใช้วิธีแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนี้

1. ต้องสร้างความเข้าใจในแนวคิดและสาระสำคัญของธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกคนในองค์กร
2. แสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล และต้นแบบที่เหมาะสม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ การนำทีมผู้บริหารดูงานอื่น ๆ ที่มีการบริหารจัดการที่ดี
3. จะต้องประกาศเป็นวิสัยทัศน์ (vision) ของสถานศึกษาว่าบริหารองค์กร โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
4. ผู้บริหารจะต้องเป็นตัวอย่างในการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานอย่างจริงจัง
5. มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์กรที่นำมาใช้ หลักนิติธรรม หลักมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักองค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารจัดการ และหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วม ทุกคนจะต้องมีสิทธิในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน
2. นิติธรรม กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน
3. ความโปร่งใส ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปิดเผยของข้อมูลข่าวสาร โดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง
4. การตอบสนอง สถาบัน กระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย
6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. การรับผิดชอบ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชน

9. วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ผู้นำต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์

มอร์ฟีท์, และคนอื่น ๆ (Morphet, et al., 1982, p.34) แบ่งองค์ประกอบของกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไว้ 6 องค์ประกอบดังนี้

1. การตัดสินใจ (decision making)
2. การวางแผน (planning)
3. การจัดองค์การ (organizing)
- 4 การสื่อสาร (communication)
5. การใช้อิทธิพล (influencing)
6. การประสานงาน (coordinating)

สรุปได้ว่า ขอบข่ายแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการดำเนินการบริหารสถานศึกษา เป็นระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนาและอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างสงบสันติสุข โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ องค์การสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) และ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) มีองค์ประกอบ 6 ประการ ดังนี้

- 1.หลักนิติธรรม
- 2.หลักคุณธรรม
3. หลักมีส่วนร่วม
4. หลักความคุ้มค่า
5. หลักความรับผิดชอบต่อ
6. หลักความโปร่งใส

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

1. หลักนิติธรรม

1.1 ความหมายของหลักนิติธรรม

วนิดา แสงสารพันธ์ (2544, หน้า 42) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง ในการบริหารจัดการที่มีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดในสังคม ซึ่งหมายถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ

ข้อบังคับ กติกาหรือข้อตกลงในระดับต่างๆ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้แก่ เรื่องของกฎเกณฑ์ทางธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา และศีลธรรม

สุวรรณ ทองคำ (2545, หน้า 26) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานที่ยึดหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และความชอบธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในองค์กรต่างๆ เป็นข้อตกลงที่ใช้ร่วมกันในการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับดังกล่าวต้องเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในองค์กร ข้อบังคับ นั้นต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในองค์กร รวมทั้งเอื้อต่อการควบคุมและพัฒนาสังคม

พิศมร กองสิน (2547, หน้า 24) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง ใช้หลักกฎเกณฑ์ เป็นบรรทัดฐานในการปกครองกฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึง ตัวบทกฎหมาย ระเบียบวินัย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงรวมถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา และศีลธรรม มีความยุติธรรม ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และความชอบธรรมได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม

ชนนชัย รัตน์ไทรแก้ว (2548, หน้า 83) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง เรื่องการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยยึดระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติตามแนวทางราชการ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจตัวคน

สมคิด บางโม (2549, หน้า 105-107) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง กฎระเบียบกฎหมายและระบบกฎหมายที่เชื่อถือได้ ส่งเสริมประชาธิปไตยสิทธิมนุษยชน และมีการกระจายอำนาจ การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมและการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

จุฬา ศรีบุตตะ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้องตามกรอบของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติไม่ลำเอียงการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชนโดยเท่าเทียมทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 28) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง หลักการกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรงเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายในสังคม และบังคับใช้กฎหมายมีความยุติธรรมและบังคับใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดตราเป็นกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับกติกาต่างๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรม และตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกโดยที่มีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

สรุปได้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและความยุติธรรม

1.2 ความสำคัญของหลักนิติธรรม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 83-84) กล่าวว่า ความสำคัญของนิติธรรมประการหนึ่งต้องมีการเคารพกฎเกณฑ์ แยกเรื่องส่วนตัวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่ง เพราะจะเป็นฐานของการคอร์รัปชันทั้งหมด และระบบอุปถัมภ์เป็นเรื่องสายสัมพันธ์ส่วนตัว กฎหมายจะมีความศักดิ์สิทธิ์เฉพาะกับบุคคลที่ไม่รู้จัก ซึ่งเรียกว่า หลักการบริหารจัดการที่ดี

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2545, หน้า 155) กล่าวว่า มาตรฐานหลักความยุติธรรมเป็นกลไกธรรมาภิบาลที่ทุกประเทศจะต้องนำมาถือเป็นตัวเกณฑ์ที่สำคัญตัวหนึ่ง ที่ต้องยอมรับกันทั่วไปคือความยุติธรรม คำว่า “ยุติธรรม” หมายถึง ความเที่ยงธรรม ความชอบธรรม ชอบด้วยเหตุผลหรืออาจหมายถึง การกระทำที่ถูกต้องมีเหตุผลที่สมควรที่ยอมรับกันได้ ความยุติธรรมมีความหมายกว้างอาจกำหนดความหมายให้ชัดเจนขึ้น โดยการจำแนกออกเป็น 2 ระดับ คือระดับชาวบ้าน และระดับประเทศ

ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล (2549, หน้า 1) กล่าวว่า ธรรมาภิบาลเป็นการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ ความสามารถในการแข่งขัน เอกชน เพื่อส่วนรวมประโยชน์สุขของประชาชนที่มีคุณภาพพิสูจน์ได้ในเชิงสถิติที่เป็นรูปธรรม

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2545, หน้า 125) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักนิติธรรม คือ ต้องมีกติกาในการทำงานกับคนหมู่มาก จะต้องวางกติกาให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกันเมื่อกติกาเป็นอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติตามนั้น ต้องมีการเคารพกฎเกณฑ์ ต้องแยกเรื่องส่วนตัวกับหน้าที่ เพราะเป็นฐานของการคอร์รัปชัน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักนิติธรรมเป็นหลักที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้มีความแน่นอน มีขอบเขตการใช้อำนาจซึ่งผ่านความเห็นชอบจากประชาชน มีความยุติธรรม ชอบด้วยกฎหมายมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและมีหลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลังเป็นหลักที่ออกโดยองค์กรนิติบัญญัติอันเป็นองค์กรที่มีพื้นฐานมาจากตัวแทนของประชาชน จะกระทำได้เฉพาะภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

1.3 แนวทางปฏิบัติตามหลักนิติธรรม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า หลักนิติธรรม ประกอบด้วย

1. หลักความเสมอภาคทางกฎหมาย

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการในการใช้กฎหมาย หมายถึง รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจภายในขอบเขตที่กฎหมายให้ไว้ ตามวิธีการ รูปแบบ เวลา และสถานที่

3. องค์ประกอบด้านองค์กร หมายถึง การแบ่งแยกอำนาจและความเป็นอิสระของตุลาการ

4. องค์ประกอบด้านเป้าหมายซึ่งหมายถึงการใช้การตีความกฎหมายและการตัดสินคดีนั้น จะต้องมุ่งสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นโดยเที่ยงธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-77) กล่าวว่า เพื่อให้สถานศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำแนวทางประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินการ สรุปได้ ดังนี้

1. กฎ ข้อบังคับระเบียบต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. องค์การบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรม มีความประพฤติสุจริต ปราศจากคอร์รัปชัน นอกจากนี้ขนาดขององค์กร อัตรากำลังคนงบประมาณลดลง

3. สภาพสังคมในองค์กร มีข้อร้องเรียน คดีความและการฟ้องร้อง รวมทั้งสถิติการทำผิดกฎระเบียบต่างๆ ลดลง คนในองค์กรตระหนักในสิทธิหน้าที่ เสรีภาพของตนรู้เข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย ในการแสดงความคิดเห็น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม ได้แก่ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดี และมีการปรับปรุงกฎ ข้อบังคับและระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์

นิคม สมจิตร (2548, หน้า 42) กล่าวว่า ตัวชี้วัดหลักนิติธรรม ประกอบด้วย

1. เป็นกฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดีและมีการปรับปรุงกฎ ข้อบังคับ ระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. องค์การและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเป็นธรรมยุติธรรม มีความประพฤติสุจริต ปราศจากคอร์รัปชัน

3. สภาพสังคมในองค์กรมีข้อร้องเรียนคดีความและฟ้องร้องลดลง

สถาบันพระปกเกล้า (2548, หน้า 26-34) กล่าวว่า ตัวชี้วัดของหลักรัฐ หรือหลักนิติธรรมเป็นหลักที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้

อำนาจรัฐตามความเห็นของมวนซ์ (Maunz) เห็นว่าหลักต่อไปนี้เป็นหลักการสำคัญของนิติธรรมประกอบด้วย

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจ
2. หลักในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
3. หลักการชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง
4. หลักความชอบด้วยกฎหมายตามเนื้อหา
5. หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี
6. หลักกฎหมายสูงสุดรัฐธรรมนูญ

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 156-157) กล่าวว่า องค์ประกอบดัชนีชี้วัดตามหลักการบริหารจัดการหรือหลักธรรมาภิบาลของหลักนิติธรรมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

1. หน่วยงานมีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอย่างชัดเจน
2. หน่วยงานมีการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลและประชาชน
3. หน่วยงานมีความผูกพันต่อกฎหมาย
4. กฎ ระเบียบของหน่วยงานมีความถูกต้องตามกฎหมาย
5. ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติงาน
6. กฎหมายที่กำหนดโทษของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกฎหมาย

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมมีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 6 ส่วนดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดหลักประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การปฏิบัติการภารกิจของส่วนราชการต้องสามารถตรวจสอบได้ และกรณีภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชน และต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงประชาชน

2. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มีผลกระทบต่อประชาชนให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ กำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัด การติดตามและประเมินผล การแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบ การพัฒนาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการจัดทำความตกลงการปฏิบัติราชการ

3. การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนให้เป็นส่วนราชการที่ต้องดำเนินการแก้ไข การไม่พิจารณาภายในระยะเวลาที่กำหนดมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต้องพิจารณาโดยเร็ว และการสั่งราชการให้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษรเว้นแต่มีความจำเป็นไม่อาจสั่งการได้ในขณะนั้น

4. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การกระจายอำนาจตัดสินใจ ต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือกลั่นกรองที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติราชการและการลดขั้นตอนโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคม ให้ส่วนราชการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบการกระจายอำนาจในการตัดสินใจหรือได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคม และการให้หน่วยราชการจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาเปิดเผยไว้ ณ ที่ทำการของส่วนราชการ

5. การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ได้แก่ หน้าที่ในการตรวจสอบ ทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ เพื่อให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย และ

6. การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ การประกาศให้ประชาชนทราบกรณีที่มีการปฏิบัติราชการเกี่ยวข้องกับการบริการประชาชน หรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกันโดยการกำหนดระยะเวลาเสร็จของการปฏิบัติงานไว้ การจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศจากส่วนราชการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน กำหนดหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการตรวจสอบให้ข้าราชการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด การตอบและถามทำเป็นหนังสือตอบประชาชนภายใน 15 วัน กรณีส่วนราชการได้รับคำร้องเรียนต้องพิจารณาให้ลุล่วงไปการร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากทางราชการหรือส่วนอื่นๆ และเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับหรือประกาศหรืออาจร้องเรียนโดยการกำหนดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามส่วนราชการตามข้อกำหนด

สถาบันพระปกเกล้า (2558, หน้า 12) กล่าวว่า แนวทางการดำเนินงานตามหลักนิติธรรม กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

สรุปได้ว่า แนวการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม เป็นการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและความยุติธรรม สามารถวัดได้จาก 1) กำหนดกฎระเบียบ วินัย ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปกครองสถานศึกษา 2) กำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 3) บริหารงานด้านการเงินและทรัพยากร ตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด 4) กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากรยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค 5) ปฏิบัติตามกฎหมาย วินัยอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ 6) กระจายอำนาจ แก่บุคลากรโดยยึดหลักความยุติธรรม 7) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การยอมรับ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ 9) ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และ 10) กำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นลายลักษณ์อักษร

2. หลักคุณธรรม

2.1 ความหมายของหลักคุณธรรม

บรรศักดิ์ อวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดถือ และเชื่อมั่น ในความถูกต้องดีงาม โดยการณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แก่ผู้ปฏิบัติงานใน องค์กรหรือสมาชิกของสังคมได้ปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ อดทน และ ขยันหมั่นเพียร

สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย (2544, หน้า 51-52) กล่าวว่า สำนักนายกรัฐมนตรีได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดี งามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

สุวรรณ ทองคำ (2545, หน้า 29) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่ ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความ ถูกต้องเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามส่งเสริมสนับสนุนการทำงาน ให้มีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนอดกลั้นและอดออม มีจาคะการรู้จักละวางความชั่วความ ทุจริต รณรงค์ใช้คุณธรรมอย่างกว้างขวางโดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา สนับสนุนเชิดชูเกียรติผู้มี คุณธรรมในการทำงานการดำรงชีวิต

สมคิด บางโม (2549, หน้า 106-107) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง มีหลัก จริยธรรมที่ดีของผู้บริหารระดับสูงประกอบด้วยความรับผิดชอบ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์ หิริโอตตปปะ(ความละอายต่อการทำผิด) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนว่า ด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หลักคุณธรรม หมายถึง การบริหารจัดการที่ยึด หลักใน ความชอบธรรม ความถูกต้องดีงามเป็นหลัก

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 28-29) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คนใน สังคมมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีคุณธรรมจริยธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตขยัน อดทนและมีระเบียบวินัย

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

สรุปได้ว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นความดีงามเป็นหลักที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสมการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ เสียสละ ขยันอดทนอดออม มีระเบียบวินัย เทียงธรรมเป็นธรรมและประกอบอาชีพสุจริตซึ่งเป็นค่านิยมที่ดีงามในสังคม

2.2 ความสำคัญของหลักคุณธรรม

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2545, หน้า 53-56) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักคุณธรรม ต้องมีคำว่า “อุเบกขา” เข้าไปด้วย อุเบกขา หมายถึง เมื่อถึงที่สุดแล้วต้องสามารถปล่อยวางและเป็นกลาง ผิดก็ว่าไปตามผิด สิ่งแรกที่คนทำงานต้องการ นั่นคือ ความเป็นธรรม คือ ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีเหตุผลถูกต้องตามทำนองคลองธรรมที่สำคัญที่สุด คือ ความเป็นธรรมและเสมอภาค

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 49-57) ได้กล่าวว่า หลักคุณธรรมมีความครอบคลุมไปถึงความหมายของวิชาชีพ ซึ่งหมายถึงสิ่งที่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถือว่าองค์ความรู้ ความรอบรู้ และวิธีการปฏิบัติให้มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม โดยมีจรรยาบรรณเป็นมาตรฐานของความประพฤติและการใช้ดุลยพินิจทางศีลธรรมว่าถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควรไว้เป็นแนวทางในการควบคุมภายใน (internal control) หรือควบคุมตนเองและด้วยความสมัครใจการที่บุคคลจะปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณใหม่ที่จัดทำขึ้นเป็นเรื่องมีนัย ความสำนึกผิดชั่วดีของบุคคลนั้น คนอื่นๆ จะมาบังคับได้

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) ได้กล่าวว่า หลักคุณธรรมมีความสำคัญคือเพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริตยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นหลักในการแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีเหตุผลถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีความเป็นธรรมและความเสมอภาค ช่วยเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสมการไม่ทุจริต ไม่ประพฤติผิดวินัย ไม่กระทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ รวมถึงการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปลอดจากคอร์รัปชันหรือฉ้อราษฎร์บังหลวง

1.3 แนวการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมมีแนวทาง 4 ประการ ดังนี้

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

4. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-77) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมมีแนวทาง 5 ประการ ประกอบด้วย

1. สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังคุณธรรม
2. ธารน้ำใจใช้หลักคุณธรรมได้อย่างกว้างขวางและจริงจังโดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา

3. ธารน้ำใจให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแก โดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า รวมถึงการเชิดชูเกียรติ การส่งเสริมและกระตุ้นในรูปแบบต่างๆ

4. องค์การระดับต่างๆมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่างๆ

5. ทุกหน่วยงานของภาครัฐควรมีหลักจริยธรรมของตนเองหรือหลักจริยธรรมของแต่ละสาขาอย่างเปิดเผย

ดิน ปรชัญญฤทธิ์ (2542, หน้า 11-12) กล่าวว่า ตัวชี้วัดหลักคุณธรรมของสถาบันพระปกเกล้าได้ประมวลบางส่วนมาจากทัศนะของ จี. ริสเซอร์ แอน เอช เอ็ม ทโรซ โดยมีแนวปฏิบัติทั้งสิ้น 18 ประการ ได้แก่

1. การประกอบอาชีพเต็มเวลา
2. การจัดทำแผนการศึกษาโดยสมาคมวิชาชีพ
3. การจัดตั้งสมาคมวิชาชีพและการออกกฎหมายรองรับสมรรถภาพของวิชาชีพ

4. การมีจรรยาบรรณวิชาชีพ
5. การมีองค์ความรู้ที่เป็นระบบพื้นฐานจากทฤษฎี และได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

6. การเป็นที่ยอมรับของสังคม

7. การมีความรอบรู้ในวิชาชีพ

8. การให้บริการตามมาตรฐานวิชาชีพ

9. การมีความเป็นอิสระวิชาชีพ

10. การได้ รับการศึกษาตรงกับการประกอบวิชาชีพ

11. การมีผู้คอยสนับสนุนในการประกอบวิชาชีพ

12. การมีการวางแผนล่วงหน้าที่จะประกอบอาชีพนั้นๆ
13. การมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานของวิชาชีพนั้นๆ
14. การมีความกระตือรือร้นในวิชาชีพ
15. การประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
16. การมีความจงรักภักดี และความผูกพันในวิชาชีพ
17. การมองเห็นอนาคตในการประกอบวิชาชีพ
18. การมีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ

สถาบันพระปกเกล้า (2545, หน้า 3-28) กล่าวว่า ดัชนีชี้วัดแนวทางการปฏิบัติงานต่างๆ ในการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของหลักคุณธรรมประกอบด้วย ดังนี้

1. ปลอดจากการคอร์รัปชัน
2. ปลอดจากการทำผิดวินัย
3. ปลอดจากการผิดมาตรฐานวิชาชีพ

นิคม สมจิตร (2548, หน้า 44) กล่าวว่า ตัวชี้วัดแนวทางการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ประกอบด้วย ดังนี้

1. การร้องเรียนร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กร
2. คุณภาพชีวิตของคนในองค์กรมีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. องค์กรต่างๆ มีเสถียรภาพอยู่กันอย่างสงบสุขด้วยความเป็นระเบียบ

สถาบันพระปกเกล้า (2551, หน้า 173-185) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมมีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดหลักประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารด้วยความเป็นธรรม
3. การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้แก่ ในการจัดซื้อจัดจ้างในส่วนราชการดำเนินโดยการเปิดเผยเที่ยงธรรมโดยพิจารณาถึงประโยชน์และผลเสียทางสังคมภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา และประโยชน์ระยะยาวของส่วนรวม

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมมีแนวทางคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณองค์กรประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่

ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลงการฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ด้งามเป็นความดีงามเป็นหลักที่ปลูกฝังอยู่ในจิตใจจนเป็นนิสัย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติ ดังนี้ 1) รู้จักสำรวจความประพฤติทางกาย วาจา และใจ ให้เรียบร้อยดีงาม 2) บริหารงานโดยไม่ประพฤติเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 3) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 4) ทำงานด้วยความเสียสละอุทิศเวลาเพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 5) มีมีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 6) ยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม 7) ประพฤติสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 8) บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน และอดทน 9) สามารถใช้ความอดทนในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และ 10) เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ

3. หลักการมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายของหลักการมีส่วนร่วม

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุก ๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

ภาวิณี ชินคำ (2547, หน้า 54) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารเป็นผู้เปิดโอกาสให้คณะครูอาจารย์นักเรียนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้เสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของโรงเรียนด้วยการแจ้งความเห็น ใต้สวนสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

ธันชัย รัตน์ไตรแก้ว (2548, หน้า 84) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยเปิดโอกาสให้บุคลากร และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา รวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานในการประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติอื่น ๆ

สถาบันพระปกเกล้า (2545, หน้า 13) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการใต้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติอื่น ๆ

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 29) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมทุกระดับ โดยเฉพาะการ

ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้คนสังคมในหลักการมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นหลัก การสำคัญของการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล ซึ่งในระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์สามารถทำได้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการเลือกตั้งการสอบถามหรือการไต่สวนสาธารณะการประชุมสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การออกเสียงประชามติ การแสดงมติมหาชน การเสนอร่างกฎหมายการระงับยับยั้ง การออกกฎหมายหรือโครงการของรัฐ และการถอดถอน

จุฬา ศรีบุตตะ (2550, หน้า 1) กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิง คือการตัดสินใจที่สำคัญในสังคม และการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับสมาชิกด้วยความเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงานหรือสถาบันอื่นหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำให้สังคมของไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง สิทธิในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน

เว็นเจอร์ (Wenger, 1998, pp. 55-57) กล่าวว่าหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งส่งผลกระทบต่อการบวนการ โดยการมีส่วนร่วมนี้เป็นทั้งการกระทำและการเชื่อมโยงกันของบุคคลกับสังคมและกิจการของสังคม การมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนรวมถึงการกระทำ การพูดคุย การคิด ความรู้สึก และการเป็นเจ้าของบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และความสัมพันธ์ทางสังคม

รูดท์ (Roodt, 2001, p. 469) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนไม่ว่าในระดับมากหรือน้อยและไม่ว่าทางตรงทางอ้อมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติงาน

วอลตัน (Walton, 1975, pp.15-16) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ลักษณะงานที่มีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน โดยพนักงานมีโอกาส มีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ รวมถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันในความก้าวหน้าที่ตั้งอยู่บนฐานของระบบยุติธรรม

ฮิวส์, และคัมมิงส์ (Huse, & Cummings, 1985, pp.198-199) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับการยอมรับหรือรู้สึกว่ามีสำคัญในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชา ความเป็นกันเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว

สรุปได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

3.2 ความสำคัญของหลักการมีส่วนร่วม

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2545, หน้า 55) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักในการมีส่วนร่วม คือ เปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการออกความคิดเห็นและคิดก่อนที่ตัดสินใจ โดยการรับฟังมีกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ผู้บริหารที่ดีต้องมีมารยาท คือ รู้กาลเทศะ รู้บุคคล รู้สถานการณ์ว่าต้องใช้วาทะ พฤติกรรมอย่างไรกับบุคคลและสถานการณ์ใด เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างกัน การเป็นผู้บังคับบัญชาจึงไม่ใช่การใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียว แต่ต้องใช้ศิลปะในการโน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้สึกและความต้องการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด

วัลภา ทับแก้ว (2545, หน้า 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุกฝ่าย มีความเข้าใจซาบซึ้งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุและสิ่งของต่าง ๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สุทธิชัย ปัญญโรจน์ (2545, หน้า 27) กล่าวว่า การทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างเป็นสำคัญ คือความสามารถในการใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่ง สามารถในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ต้องดำเนินคู่กันไป และจำเป็นต้องกระทำด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิดเห็นที่เป็นอิสระ ปราศจากอคติ และด้วยความถูกต้อง ตามเหตุตามผลด้วย จึงจะช่วยให้งานบรรลุจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์โดยครบถ้วน

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2545, หน้า 125) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักการมีส่วนร่วมต้องให้โอกาสกับทุกคนในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ก่อนที่ จะตัดสินใจใดๆ ต้องมีการรับฟัง โดยมีกระบวนการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ คิดและร่วมทำในกระบวนการจัดการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องที่ควรไม่ใช่ทุกเรื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรเกิดความสมดุลและเป็นธรรม

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2548, ย่อหน้า 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น คุณควรเริ่มต้นจากการมองตัวคุณเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวคุณเองให้ เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี การยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีความจริงใจในการให้ความช่วยเหลือ การประนีประนอม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ชัดเจนซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะทำให้คุณมีเสน่ห์และสร้างความประทับใจที่ดีกับบุคคลอื่นที่คุณต้องทำงานร่วมด้วย

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 62-63) กล่าวว่า วิธีการแบ่งระดับชั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุดออกเป็น 6 ระดับ และจำนวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงลำดับจากระดับต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล
2. ระดับการเปิดรับความเห็นจากประชาชน
3. ระดับการร่วมปรึกษาหารือ
4. ระดับการวางแผนร่วมกัน
5. ระดับการร่วมปฏิบัติ
6. ระดับการกำกับโดยประชาชน

ฮิลเลียด, และคิม (Hilliard, & Kemp, 1999, p.173) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะเข้าร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งได้มีการนำความคิดเห็นไปประกอบการในการพิจารณาในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐบาลมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทางเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบผู้บริหาร จะทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมและอีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนจะได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นก่อนที่จะตัดสินใจต้องมีกระบวนการจัดการ มีส่วนร่วมในเรื่องที่ควร ซึ่งสื่อสารทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการแบ่งสรรข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างกัน ผู้บังคับบัญชาต้องใช้ศิลปะโน้มน้าวใจผู้ร่วมงานให้เกิดความรู้สึกต้องการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมและสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

3.3 แนวการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเอง นอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการให้มีความ

รอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ตอบสนองต่อปัญหา และมีความรับผิดชอบมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-77) กล่าวว่า ตัวชี้วัดการปฏิบัติของหลักการมีส่วนร่วมมีแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. องค์กรจะต้องกำหนดให้เป็นนโยบายที่ชัดเจน พร้อมทั้งออกกฎ ระเบียบ ขอบบังคับกับบุคคลในองค์กร ให้ถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนากลไก ระบบการทำงานการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อเอื้อต่อการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

2. มีการกระจายอำนาจบริหารจัดการ การสู่บุคลากรตามหน้าที่ๆ ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาท หน้าที่ตรงตามความต้องการ

3. รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

4. จัดทำคู่มือแนวทางการมีส่วนร่วมในงานโครงการต่างๆ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. แสดงผลสัมฤทธิ์จากการเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีรางวัล แก่ไของค์ความคิดเห็นที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น

6. สร้างหลักประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจำนวนผู้เข้าร่วม

อาภรณ์ ภูวพิทยพันธุ์ (2548, หน้า 2-3) กล่าวว่า การดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมควรฝึกฝนให้มีขึ้น ตามหลักของ P-S-Y-C-H-O ดังต่อไปนี้

1. positive thinking คิดแต่ทางบวก สร้างโลกสวยงาม ในการทำงานใด ๆ ก็ตาม ทศนคติเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทศนคดีย่อมมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม และหากมีทศนคติหรือความคิดในเชิงลบ ย่อมมีพฤติกรรมที่ไม่อยากให้ความร่วมมือใด ๆ การนิินหาว่าร้าย การแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว และในที่สุดสิ่งเหล่านี้เองจะส่งผลทำให้ไม่มีความสุขกับงาน ดังนั้นเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและสนุกกับ สิ่งที่กำลังทำอยู่ ควรปรับความคิด ทศนคติโดยให้มองโลกในทางบวกไว้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นกับหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ลูกทีม หรือแม้กระทั่งลูกค้าที่ต้องติดต่อด้วย

2. smile ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างความประทับใจ ควรจะสร้างความประทับใจแก่ผู้อื่นด้วยการให้รอยยิ้ม การยิ้มแย้มแจ่มใสจะทำให้มีเสน่ห์ที่น่าคบหาสมาคมด้วย

3. yours จริ่งใจให้กัน ช่วยเหลือการงาน ควรมีความจริงใจที่จะให้ความช่วยเหลือ และช่วยแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานต่อเพื่อนร่วมงาน โดยควรมีความมุ่งหวังที่จะให้การทำงานประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่กำหนดขึ้นร่วมกัน

4. compromise สมานสามัคคี ด้วยการประนีประนอม การทำงานร่วมกันนั้น ย่อมต้องมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากทัศนคติและความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน หรืออาจเป็นเพราะความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่ไม่ลงรอยกัน ควรเป็นผู้ทำให้เกิดความสามัคคีด้วยการสร้างความประนีประนอมระหว่างกัน ความพยายามทำให้สถานการณ์ลดความตึงเครียดลง โดยทั้งสองฝ่ายไม่เสียผลประโยชน์

5. human relations สัมพันธ์ที่ดี สร้างมิตรผูกพันความมีมนุษยสัมพันธ์ เริ่มจากการเริ่มต้นทักทาย การแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักมาก่อน และรวมไปถึงการแสดงความรู้สึกเป็นห่วงเป็นใย การแสดงไมตรีจิตกับผู้อื่น ตลอดจนการแสดงกิริยาท่าทางและการใช้วาจาเพื่อสร้างความคุ้นเคย การรักษาความสัมพันธ์อันดีงามไว้

6. oral communication สื่อสารชัดเจน แก้ไขข้อขัดแย้ง ความสามารถในการสื่อสารด้วยวาจาเป็นลักษณะพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่จำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ธีรศักดิ์ โกชนกุล (2550, หน้า 18) กล่าวว่า การดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. ความร่วมมือเป็นลักษณะของการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน
 2. ความร่วมมือเป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางสร้างเสริม
 3. ความร่วมมือเป็นการยอมรับการกระทำของบุคคลอื่นและของตนเอง
 4. ความร่วมมือเป็นการกระทำที่เห็นพ้องต้องกันและเพิ่มกำลังในทางปฏิบัติ
- และวิธีสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. ชี้ให้เห็นประโยชน์ร่วมกัน
2. ผูกมิตรไมตรีต่อกัน
3. แนะนำกัน
4. มีการสื่อสารที่ดี
5. เพิ่มความใกล้ชิด

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2550, หน้า 28) กล่าวว่า การดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. การให้แข่งขันกันทำงาน เพื่อสร้างผลงาน
2. การรัก การมุ่งมั่น เอาจริงเอางัง
3. การทำอะไรให้เสร็จให้สมบูรณ์ ให้ดีที่สุด
4. การขยันขันแข็งในการทำงาน
5. การริเริ่มในระดับบุคคล เพื่อมุ่งไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จ

ชนาพร พิทยาบุรณ์ (2552, หน้า 12) กล่าวถึงการดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 10 ประการ ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจนและแน่นอน
2. มีความยืดหยุ่นในอันที่จะเลือกวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับงาน
3. จัดให้มีการติดต่อสื่อสารที่ดี
4. มีการกำหนดบทบาทของบุคคลในกลุ่มให้ชัดเจน
5. มีการยอมรับความแตกต่างของบุคคลในกลุ่ม
6. ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม
7. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวิธีการดำเนินงาน
8. บรรยากาศของกลุ่มเป็นกันเอง ต่างคนต่างเห็นอกเห็นใจและพร้อมจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9. มีความยืดหยุ่นสูงในด้านพลังสามัคคีและสามารถเกาะกลุ่มกันได้อย่างมั่นคง

10. มีการทบทวนประเมินผล เพื่อแก้ไขและปรับปรุงผลงานของกลุ่มอยู่เสมอ

สถาบันพระปกเกล้า (2551, หน้า 26) กล่าวว่า การดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วม สามารถทุกคนควรมีสติธิในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมีส่วนร่วม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถมีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักของการมีส่วนร่วมมีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดหลักประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ กรณีภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือแจ้งประชาชน
2. การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้แก่ เพื่อให้การปฏิบัติราชการภายในส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ส่วนราชการกำหนดเป้าหมายแผนการทำงานระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการและงบประมาณที่ต้องใช้ต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบทั่วกัน
3. การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ได้แก่ ในกรณีส่วนราชการได้รับคำร้องเรียน เสนอแนะ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ อุปสรรค ความยุ่งยาก ปัญหาอื่นๆ เกิดจากบุคคลใดๆ โดย มีข้อมูลหรือสาระตามสมควรให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นทำการพิจารณาให้สำเร็จลุล่วงไป

สถาบันพระปกเกล้า (2558, หน้า 12) กล่าวว่า ดัชนีแนวการปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วมในระดับข้อมูลประชาชน ได้แก่ การให้ข้อมูลแก่ภายนอกหน่วยงาน ประเภทกลุ่มผู้รับข้อมูล การสื่อสารการให้ข้อมูล ความถี่ในการให้ข้อมูล ช่องทางในการเข้าถึง การมีส่วนร่วมในระดับฟังความคิดเห็น และปรึกษา ได้แก่ มีการรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกหน่วยงาน กลุ่มผู้รับฟังความคิดเห็น ความเต็มใจในการรับฟัง ความตั้งใจ เห็นคุณค่าและการ

ตัดสินใจจากการรับฟัง การมีส่วนร่วมในระดับวางแผนตัดสินใจ ได้แก่ รูปแบบกระบวนการตัดสินใจ มิติเวลาการตัดสินใจ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการใช้กรรมในการตัดสินใจ และในการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณะชน การมีส่วนร่วมต่างๆ

องค์การสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การเปิดกว้างบนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามหลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม สามารถวัดได้จาก 1) เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายสถานศึกษา 2) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา 3) สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม 4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา 5) กระจายภาระงานตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 7) ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 8) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา 9) ใช้กระบวนการตัดสินใจตามหลักประชาธิปไตย และ 10) เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้การปฏิบัติของสถานศึกษา

4. หลักความคุ้มค่า

4.1 ความหมายของหลักความคุ้มค่า

ธีรยุทธ บุญมี (2541, หน้า 5) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัดดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นที่จะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่าซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

รัชชัญ ภาควง (2547, หน้า 21) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การที่จะบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการรณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์และมีคุณภาพรวมทั้งการรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ธนชัย รัตนไทรแก้ว (2548, หน้า 84) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่ามีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ มีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรที่เป็นระบบ รวมถึงการรักษาและ

พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนนั้น ให้มีความสมบูรณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 13) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จุฬา ศรีบุตตะ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพหรือหลักประสิทธิผล หมายถึง เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่โดยการผลิตและออกจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ โดยมีการพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าโดยยึดถือประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

4.2 ความสำคัญของหลักความคุ้มค่า

ทิพาดี เมฆสรรค์ (2545, หน้า 54-55) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักความคุ้มค่า คือ ในการทำงานใดๆ ล้วนมีต้นทุน ต้องทำงานโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพหรือทำงานโดยมีคุณภาพสูงสุดมีประสิทธิภาพสูงสุด นั่นคือ คำนึงถึงต้นทุนในการทำงาน คุ้มค่าในเชิงของงบประมาณ บุคลากร เวลา ซึ่งผู้บริหารควรต้องคำนึงถึง

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2545, หน้า 125) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักความคุ้มค่าไว้ว่า ต้องคำนึงถึงต้นทุนในการทำงาน เพราะการทำงานใดๆ ล้วนมีต้นทุนต้องทำงานอย่างคุ้มค่า คุ้มค่าในเชิงงบประมาณ บุคลากร และเวลา อาจกล่าวได้ว่าการจัดสรรทรัพยากรในการบริหารจะต้องได้ความสมดุลและความเป็นธรรม

สถาบันพระปกเกล้า (2549, หน้า 81-82) กล่าวว่า หลักความค่านั้นจะครอบคลุมถึงดัชนีที่วัดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดัชนีชี้วัดความประหยัด ความสามารถในการแข่งขันเครื่องชี้ผลในการปฏิบัติหรือการประเมินการดำเนินการ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพหรือทำงานโดยมีคุณภาพสูงสุดมีประสิทธิผลสูงสุด

4.3 แนวการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-77) กล่าวว่า ตัวชี้วัดหลักการคุ้มค่า มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญ
2. ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว
3. ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร บรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม
4. กำหนดมาตรฐานในการทำงานหน้าที่และเป้าหมายที่ชัดเจน
5. สร้างระบบความคุ้มค่า และรายงานการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อการตรวจสอบ
6. นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน
7. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า
8. รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอก เพื่อนำมาปรับปรุงงานในองค์กร
9. ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผล และควรประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องประชาชนทราบเป็นระยะ
10. ให้ระบบประเมินการปฏิบัติงาน และการจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ
11. จัดสรรงบประมาณตามผลสัมฤทธิ์ของงาน
12. ปรับปรุงระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มค่า
13. ให้รางวัลแก่หน่วยงาน กลุ่ม บุคลากรที่ดำเนินงานตามวิธีการได้อย่างถูกต้องคุ้มค่า ความพึงพอใจผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันพระปกเกล้า (2548, หน้า 138-140) กล่าวว่า แนวคิดดัชนีชี้วัดหลักความคุ้มค่า เน้นการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ ประหยัดและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดัชนีชี้วัดหลักความคุ้มค่า มีดังนี้

1. การประหยัด ได้แก่ การทำงานกับผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่มีความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการที่ได้มาตรฐาน มีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการให้ผลตอบแทนตามผลงาน

3. ความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่ การมีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีการเน้นผลงานด้านบริหาร มีการประเมินผลการทำงาน และผู้บริหารระดับสูงมีภาวะผู้นำ

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่ามีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดหลักประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การปฏิบัติราชการสามารถตรวจสอบได้ กรณีภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ ส่วนราชการต้องมีแผนปฏิบัติการล่วงหน้าก่อนการดำเนินการ แผนปฏิบัติงานต้องแสดงขั้นตอนระยะเวลาและงบประมาณ มีระบบติดตามและประเมินผลการทำงาน สำรวจความเห็นและเปิดคำร้องทุกข์ ส่งเสริมและสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดให้มีแผนบริหารราชการแผ่นดิน และจัดทำแผนปฏิบัติการ

3. การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้แก่ ประกาศกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนพิจารณาความคุ้มค่า มีการตรวจสอบความคุ้มค่าของการปฏิบัติงาน

4. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ หน่วยงานมีการกระจายอำนาจสั่งการ ส่วนราชการต้องจัดทำให้มีเกณฑ์ในการควบคุม ติดตามกำกับดูแลเพื่อลดขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพ ส่วนราชการต้องพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปฏิบัติราชการเพื่อลดขั้นตอนและเพิ่มประสิทธิภาพ

5. การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ได้แก่ ส่วนราชการต้องทบทวนภารกิจ ความคุ้มค่าของภารกิจ เพื่อปรับปรุงอำนาจหน้าที่โครงสร้างอัตรากำลัง

6. การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ได้แก่ ส่วนราชการต้องมีการจัดการประเมินผลโดยคณะผู้ประเมินอิสระเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ภารกิจ คุณภาพบริการ ความพึงพอใจและความคุ้มค่า ส่วนราชการมีการประเมินผลประสิทธิภาพเป็นความลับและมุ่งให้เกิดการปรับปรุงการประเมินผลการปฏิบัติงานต้องกระทำทั้งงานและประโยชน์ของหน่วยงาน กรณีที่การปฏิบัติราชการผ่านการประเมินหรือมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ให้มีการจัดสรรเงินรางวัลบำเหน็จความชอบหรือเป็นเงินรางวัลเพิ่มประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แนวการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า เป็นการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง สามารถวัดได้จาก 1) วางแผนการใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า 2) รมณรงศ์ส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม 3) มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้

ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนางาน และ 4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือเบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว

5. หลักความรับผิดชอบ

5.1 ความหมายของหลักความรับผิดชอบ

สุวรรณ ทองคำ (2545, หน้า 36) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และส่วนความรับผิดชอบที่ตรงกับคำว่า accountability หมายถึง ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ การกระทำ และผลงานของตนที่ได้ปรากฏมีความรับผิดชอบต่อสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรและสังคม

ภาวิณี ชินคำ (2547, หน้า 54) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของโรงเรียนและของบ้านเมือง มีความกระตือรือร้นในการคิดแก้ปัญหา และตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสีย จากการกระทำของตนเอง

ธนนชัย รัตน์ไตรแก้ว (2548, หน้า 84) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหาร งานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความกระตือรือร้นในการทำงานและแก้ปัญหาของโรงเรียน มีการเคารพในความคิดเห็นที่ต่าง ยอมรับผลจากการกระทำของตนและคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

สมคิด บางโม (2549, หน้า 106-121) กล่าวว่า หลักความความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลผู้ที่รับผิดชอบต่อผู้มีส่วนในบริษัทได้แก่ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน เจ้าหน้าที่ รัฐบาล สำนักงานข้าราชการพลเรือนกล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตน

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 28) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจกระทำการใดๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้นและกล้าที่จะยอมรับผลการกระทำนั้น

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความพยายามให้ทุกฝ่ายได้ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดกล้าที่จะตัดสินใจและมีความรับผิดชอบผลจากการกระทำ

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ภาระรับผิดชอบที่มีนำต้องมีต่อสาธารณชนทั่วไป

สรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความใส่ใจ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และมีความรับผิดชอบผลจากการกระทำ

5.2 ความสำคัญของหลักความรับผิดชอบ

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2545, หน้า 155) กล่าวว่า ภาระความรับผิดชอบเป็นการยอมรับผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป ระบบธรรมาภิบาลต้องการคณผู้กล้ารับผิดชอบ ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญต่อการกระทำของตน คือเมื่อได้ตัดสินใจกระทำการใดๆ ลงไปต้องมีความซื่อตรงซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและยุติธรรมอย่างเปิดเผย

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2545, หน้า 54) กล่าวว่า ความสำคัญของภาระความรับผิดชอบ คือ การเป็นผู้บังคับบัญชาต้องรับผิดชอบต่อผลงานทั้งหมด ไม่ว่าสุดท้ายอะไรจะเกิดขึ้นแม้ว่าอาจจะไม่รู้ไม่เป็นคนทำก็ตามถ้าอยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจ

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2545, หน้า 125) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักภาระความรับผิดชอบว่าต้องตอบทุกคำถามได้ ต้องมีระบบการตรวจสอบ โดยผู้บังคับบัญชา ต้องรับผิดชอบต่อผลของงานทั้งหมดเป็นผู้ที่รับผิดชอบสุดท้าย ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบแม้ว่าลูกน้องจะเป็นคนทำก็ตาม

อัสนี เชิดชัย (2549, หน้า 159) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักภาระความรับผิดชอบเป็นการกำหนดให้บุคคลและองค์กร ทั้งที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานของภาครัฐต้องมีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อสาธารณะ หรือกระทำการในนามของสาธารณะในความหมายแคบ คือ ภาระรับผิดชอบเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดการใช้ในความหมายกว้างยังรวมถึงการจัดตั้ง และการบังคับใช้กฎเกณฑ์และระเบียบกติกาดังๆ ด้วย

สถาบันพระปกเกล้า (2558, หน้า 12) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักภาระความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารกิจการสาธารณะ ความเชื่อและความสนใจในสังคมไทยมีแรงผลักดันจากภายในและภายนอกสามารถตอบคำถามและต้องอธิบายได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักความรับผิดชอบเป็นหลักสำนักรับผิดชอบในงานในหน้าที่โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาไม่ว่าตนจะเป็นผู้กระทำหรือไม่ในที่สุดต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้นซึ่งช่วยให้การบริหารงานเกิดคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

5.3 แนวการปฏิบัติตามหลักภาระรับผิดชอบ

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ (2542, หน้า 134-143) กล่าวว่า หลักภาระรับผิดชอบคือหน้าที่ที่ต้องกระทำอย่างรวดเร็วในการปฏิบัติงานภายในกรอบของอำนาจความรับผิดชอบ และทรัพยากรที่ได้รับอนุมัติ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบด้านการบริหาร คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะ

ในระดับปลัดกระทรวง อธิบดี หัวหน้า กอง องค์การหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ นัยสำคัญของความรับผิดชอบในองค์กรของรัฐอยู่ที่ความเกี่ยวข้องกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างจุดมุ่งหมายของประสิทธิภาพในการบริหาร และความสำเร็จทางเศรษฐกิจ นโยบายเศรษฐกิจที่กำหนดโดยรัฐบาลที่มีความรับผิดชอบ มักจะมีความเชื่อถือ และมีเสถียรภาพมากกว่านโยบายที่กำหนดโดยรัฐบาลที่ไม่มีความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานของรัฐอาจมีมากขึ้นโดยการกระจายอำนาจโครงสร้างของรัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนคือมีกระบวนการมอบหมายอำนาจของการบริหารของรัฐจากส่วนกลางลงไปสู่ส่วนท้องถิ่นและรับผิดชอบโดยตรง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-77) กล่าวว่า ตัวชี้วัดของหลักการรับผิดชอบ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีรวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดีด้วย การยกย่องและส่งเสริมความประพฤติดีของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีสร้างความรับผิดชอบของตนเองโดยใช้การมีส่วนร่วมมีระบบการตรวจสอบและประเมินที่น่าเชื่อถือ ส่งเสริมผู้มีความสามารถ มีการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งจูงใจด้วยค่าตอบแทน ได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งคุณภาพของงานด้านปริมาณ และความถูกต้องครบถ้วนทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจำนวนการเรียกร้องหรือกล่าวหาที่ได้รับ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า ตัวชี้วัดความรับผิดชอบ มีดังนี้ การได้รับการยอมรับและความพึงพอใจจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องผลการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คุณภาพของงานด้านปริมาณ และความถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจำนวนการเรียกร้องหรือกล่าวหาที่ได้รับ

สถาบันพระปกเกล้า (2548, หน้า 113) กล่าวว่า ตัวชี้วัดความรับผิดชอบ สรุปดังนี้ มีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบติดตามประเมินผล มีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน และมีแผนสำรอง

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารกิจการสาธารณะความเชื่อและความสนใจในสังคมไทยมีแรงผลักดันจากภายในและภายนอกสามารถตอบคำถามและต้องอธิบายได้ กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ มีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ การกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัด การติดตามและประเมินผล การแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบ การพัฒนาให้เป็นองค์แห่งการเรียนรู้ การจัดทำความตกลงการปฏิบัติราชการ

2. การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้แก่ กำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติราชการที่เป็นผลกระทบต่อประชาชนให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการต้องแก้ไข

3. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้แก่ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การกระจายอำนาจต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือกลั่นกรองที่ไม่จำเป็น ในการปฏิบัติราชการและการลดขั้นตอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคม

4. การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ การจัดสรรเงินรางวัลให้กับส่วนราชการ

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักการความรับผิดชอบ ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรภาคประชาชน สังคม ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน

สรุปได้ว่า แนวการปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบ เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความใส่ใจ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และมีความรับผิดชอบผลจากการกระทำ สามารถวัดได้จาก 1) กำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 2) มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน 3) ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา 4) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน 5) กำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรดำเนินการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ 6) สื่อสารและทำความเข้าใจในเรื่องของแผนรวมขององค์กรแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ 7) สนับสนุนบุคลากรให้ตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ 8) มีความยืดหยุ่นในการทำงาน โดยเปิดรับข้อมูลมุมมองความคิดเห็นใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ 9) วิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบคอบ และใช้ประสบการณ์ ความรู้ เทคนิค วิธีที่ทันสมัยและข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 10) พิจารณาน้ำหนักจากความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

6. หลักความโปร่งใส

6.1 ความหมายของหลักความโปร่งใส

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสอย่างตรงไปตรงมา

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2545, หน้า 147) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการวิธีปฏิบัติ ด้านต่างๆ ของรัฐบาลโดยมีความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการตามนโยบาย

ธนชัย รัตนไทรแก้ว (2548, หน้า 84) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การบริหารโรงเรียนในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และในด้านการบริหารงานทั่วไปโดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างตัวผู้บริหารและบุคลากรซึ่ง ในการปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใสและมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา

สมคิด บางโม (2549, หน้า 106-120) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ส่วนของข้อมูลนั้นต้องดำเนินการให้เกิด 3Cs คือ ข้อมูลมีความชัดเจนแน่นอนการจัดทำข้อมูลมีมาตรฐานเดียว และตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามหลักความโปร่งใส หมายถึง ทำงานตรงไปตรงมาชี้แจงตอบคำถามได้มีเหตุผลที่เปิดเผยสามารถข้อมูลได้

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 28) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกองค์กรให้โปร่งใส ซึ่งมีกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ระบบหรือกระบวนการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการคอร์รัปชัน

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2000, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดให้บุคคลที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

สรุปได้ว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการในการสร้างกลไกในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

6.2 ความสำคัญของหลักความโปร่งใส

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2545, หน้า 155) กล่าวว่า ความสำคัญของมาตรฐานหลักความโปร่งใสไว้ว่า ถ้าเรามองเป็นธรรมชาติของภาครัฐก็อาจให้ความหมายเป็นความโปร่งใสของรัฐบาลคือ การเปิดโอกาสให้สาธารณชน ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและกระบวนการวิธีปฏิบัติด้านต่างๆ ของรัฐบาล โดยมีความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการตามนโยบายและกระบวนการในการปฏิบัติที่ประกาศไว้นั้น คำว่า “โปร่งใส” ถ้าเรามองในบริษัท อกิบาลในแง่ธุรกิจภาคเอกชน อาจให้ความหมายว่าการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบถึงนโยบาย กระบวนการวิธีปฏิบัติ และผลการดำเนินงานโดยออกรายงานเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบอย่าง

เปิดเผย ตรงไปตรงมา และมีข้อมูลข่าวสารที่มีรายละเอียดอย่างเพียงพอต่อการทำความเข้าใจถึงการดำเนินงานที่เป็นจริงของกิจการองค์กรต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการในการตรวจสอบอย่างเป็นอิสระซึ่ง

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2545, หน้า 125) กล่าวถึงความสำคัญของหลักความโปร่งใสต้องพร้อมรับการตรวจสอบ ซึ่งแจ้งความโปร่งใส เป็นการประกัน “การทุจริต”

ธนชัย รัตนไทรแก้ว (2548, หน้า 84) กล่าวถึงความสำคัญของหลักความโปร่งใสว่า ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก และมีขั้นตอนกระบวนการในการตรวจสอบที่ถูกต้องชัดเจน

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2550, หน้า 28) กล่าวถึงความสำคัญของหลักความโปร่งใสว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้สะดวกมีระบบ ตรวจสอบที่ดี และมีสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักความโปร่งใส คือ หลักการที่แก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันมีการตรวจสอบและเปิดเผยได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นหลักที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการบริหารหน่วยงาน เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเป็นหลักที่มีความโปร่งใสของระบบการให้ทุนและระบบการให้โทษและใช้เป็นหลักในการตรวจสอบการทุจริตได้อีกทางหนึ่งให้ความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการตามนโยบายและกระบวนการปฏิบัติ

6.3 แนวการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 29) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักความโปร่งใส ประกอบด้วย

1. มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น
2. โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
3. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน
4. มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
5. มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
6. มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 60-65) กล่าวว่า ตัวชี้วัดความโปร่งใส ดังนี้ สำนวความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ จำนวนเรื่องกล่าวหาห้องเรียน การถูกสอบสวนลดลง เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ องค์กรมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณชน

สถาบันพระปกเกล้า(2549, หน้า 59-61) กล่าวว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของความโปร่งใส จากผลการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างเครื่องชี้วัดคอร์ปชั่นในบริบทของสังคมไทย พบปัจจัยที่นำมาใช้อธิบายความโปร่งใสได้ 4 ด้าน ได้กำหนดตัวชี้เพื่อวัดความโปร่งใส ดังนี้

1. ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบได้แก่ ระบบของหน่วยงานโปร่งใส รู้เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน มีระบบของการตรวจสอบภายในของหน่วยงานที่เข้มแข็ง มีการปรับปรุงหน่วยงานในการตรวจสอบใหม่ที่เหมาะสมสถานการณ์อยู่เสมอประชาชน เข้ามีส่วนร่วมรับรู้การทำงานของหน่วยงานหน่วยงานมีระบบการบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม มีบุคลากรใหม่ๆ เข้ามาในหน่วยงานด้วยระบบคุณธรรมและความสามารถสูงมากขึ้น

2. ความโปร่งใสในด้านระบบการให้ทุน ได้แก่ มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานประสิทธิภาพสูง มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ซื่อสัตย์ และมีระบบรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกื้อกูลรองรับมาตรฐานค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น

3. ความโปร่งใสของระบบการให้โทษ ได้แก่ มีระบบที่มีประสิทธิภาพสูงในการฟ้องร้อง ผู้กระทำความผิด มีระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานมีวิธีการที่ยุติธรรมรวดเร็วกระบวนการรวดเร็วมีการลงโทษจริงจหนักเบาตามเหตุผลพฤติกรรมการกระทำความผิด หัวหน้างานลงโทษ ผู้ทุจริตหรือด้อยประสิทธิภาพให้ปรับปรุงตน

4. ความโปร่งใส ด้านการเปิดเผยระบบงาน ได้แก่ ประชาชนได้รับการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบประชาชนและสื่อมวลชน องค์ประกอบพัฒนาเอกชนได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยมีวิธีการต่างๆ มากขึ้น และการใช้สมาคมวิชาชีพเข้ามาร่วมตรวจสอบหน่วยงาน

ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ (2552, หน้า 11-12) กล่าวว่า ในการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส มีตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อให้เกิดหลักประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องสามารถตรวจสอบได้ กรณีภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2. การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การกำหนดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารราชการ

3. การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะผู้ประเมินอิสระ การจัดสรรงบประมาณพิเศษเป็นบำเหน็จความชอบแก่ส่วนราชการ และการจัดสรรเงินรางวัลเพิ่มประสิทธิภาพ

องค์กรสหประชาชาติ (UNDP GOVERNANCE, 2001, อ้างถึงใน ปธาน สุวรรณมงคล, 2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักความโปร่งใส ประกอบด้วยต้อง

ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไถ่เวียนของข้อมูลข่าวสาร โดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง

สรุปได้ว่า แนวการปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส เป็นกระบวนการในการสร้างกลไกในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ สามารถวัดได้จาก 1) สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร 2) จัดประชุมชี้แจงวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นระบบ ชัดเจน และดำเนินการได้จริง 3) ใช้กระบวนการพิจารณาความดีความชอบที่เปิดเผยสามารถตรวจสอบได้ 4) ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุมตรวจสอบได้ 5) เปิดโอกาส ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และเป็นคณะกรรมการร่วมกัน 6) กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินหรือการให้คุณให้โทษที่ชัดเจน 7) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา 8) มีการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานอย่างเปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม 9) มีระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพสูง และ 10) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544, หน้า 1-2) ทำการวิจัยเรื่องการสร้างผู้นำทางจริยธรรม (ethical leadership) โดยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์ส่งเสริมจริยธรรมป้องกันการทุจริต สรุปผลการประชุม ดังนี้ 1) สาเหตุของการฉ้อราษฎร์บังหลวง สภาพสังคมปัจจุบันกำลังประสบปัญหาวิกฤต 3 ประการ คือ ความยากจน ยาเสพติด และการฉ้อราษฎร์บังหลวงปัญหาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันสิ่งแวดล้อมมีส่วนที่เอื้อให้เกิดช่องทางการกระทำผิด นอกจากนี้ยังเกิดจากสาเหตุของความหย่อนยานด้านศีลธรรมจริยธรรมของข้าราชการ และกฎหมายที่ไม่รุนแรงเด็ดขาด 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงควรมาจากทุกส่วนของสังคมและต้องมีความจริงจังในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้นำในการแก้ปัญหาได้แก่ ภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคกระบวนการยุติธรรมภาคธุรกิจภาคประชาคมภาคสื่อภาคศาสนา โดยเฉพาะผู้นำ รัฐบาล ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และ 3) แนวทางดำเนินการ ควรส่งเสริมให้มีค่านิยมใหม่เปิดเผยเมื่อพบสิ่งที่ไม่ถูกต้องร่วมมือกันดูแลส่วนรวม ทุกส่วนราชการเริ่มต้นดูแลหน่วยงานของตน เพราะส่วนราชการมีช่อง ทางการทำผิดมากให้มีการนิรโทษกรรม มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนแนวคิดวิธีการ และการพัฒนาให้สังคมสุจริตขึ้นสร้างเครือข่ายเล็กๆจากบุคคลสู่บุคคลหน่วยงานสู่หน่วยงานขยายเครือข่ายเป็นพลังของแผ่นดิน ควรมีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาความสุจริตแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นเวทีกลางป้องกันการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งต้องเป็นกระบวนการที่สันไม

ซับซ้อน แก้ไขกฎกระทรวงบางฉบับที่ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่เอื้อให้เกิดการทุจริต

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี (2544, หน้า 48-62) การทำการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (indicators of good governance) พบว่า การสร้างธรรมาภิบาลสังคมเป็นกลไกที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นลักษณะสังคมที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องได้ทันการณ์และครบถ้วนสมบูรณ์มีความโปร่งใสต้องสร้างกลไกความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และมีสื่อที่เป็นอิสระสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงสร้างระบบราชการมีการขยายตัวมากมีกฎระเบียบมากจนทำให้หลายหน่วยงานหละหลวมขาดประสิทธิภาพไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปขาดมาตรฐานการวัดประสิทธิภาพที่ชัดเจน ดังนั้น การนำธรรมาภิบาล มาจัดกรอบบริหารจัดการของการรัฐ และสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลควรกำหนดเกณฑ์ในการจัดทำขึ้นซึ่งพิจารณาหลักเกณฑ์ที่แนก, และแมนนิ่ง (Knack, & Manning, 2000, p.191) เสนอดังนี้ 1) ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของงานแต่ละหน่วยงาน 2) ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ และมีความโปร่งใสในตัวชี้วัด 3) ต้องมีคุณภาพและความแม่นยำของตัวชี้วัดและกรอบตัวชี้วัด 4) ต้องมีข้อมูลที่สนับสนุนการได้มาของตัวชี้วัด และ 5) ต้องสามารถระบุผลที่จะได้รับจากตัวชี้วัดอย่างชัดเจน

วัชรพงษ์ ตลอดพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบปัญหาขาดแคลนครูปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในลักษณะที่เป็นของเครือข่ายมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้จัดทำต้องให้การบรรจุครูให้ครบเกณฑ์และมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

ชรินทร์ แผลงดี (2550, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักการธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำคคีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำคคีมีปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยปัญหาที่มีมากที่สุด คือ เรื่องของหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ หลักความมีส่วนร่วม และสุดท้ายคือหลักความรับผิดชอบต่อ

ศิริยา โถแก้ว (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนสิริวิทย์วิทยา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสิริวิทย์วิทยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ในขณะที่ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนสิริวิทย์วิทยาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน พบว่ามีความแตกต่างกัน และที่แตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม และแตกต่างกัน น้อยที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม 3) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ โรงเรียนสิริวิทย์วิทยาที่พบ คือ นักเรียน ครู และผู้ปกครองยังขาดระเบียบไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนอย่างจริงจัง ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งครูไปอบรมหรือ จัดอบรมภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูให้ดียิ่งขึ้นและควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับครูผู้สอน

อภิญา แก้วชื่น (2550, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืนผลการวิจัยพบว่าเรื่องรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการบริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานมีการงาน 4 ฝ่ายได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคลากร ฝ่ายบริหารงาน ทั่วไป บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าและใช้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ประการดังนี้การสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนารอบด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการ สร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และการมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา

ทินกร อัครศรีชัยโรจน์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนเกี่ยวกับการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยด้าน 1) ด้าน หลักการมีส่วนร่วม 2) ด้านหลักภาระรับผิดชอบ 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักนิติธรรม และ 5) ด้านหลักคุณธรรม 2) ความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นของประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสริม เกื้อสังข์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการศึกษา พบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครตรัง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) หลักการรับผิดชอบ 2) หลักหลักนิติธรรม 3) หลักคุณธรรม ตามลำดับ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าต่างกัน ผู้บริหารที่

มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักคุณธรรมต่างกัน ผู้บริหารที่มีตำแหน่งต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสหลักความรับผิดชอบ ต่างกัน ผู้บริหารที่มีจำนวนครั้งการเข้าฝึกอบรมพัฒนางานต่างกันมีการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวม ด้านหลักความโปร่งใสหลักความคุ้มค่าต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดหลักระเบียบและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านหลักคุณธรรม ต้องยืนหยัดในความถูกต้อง ด้านหลักความโปร่งใส ต้องรายงานข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ด้านหลักการมีส่วนร่วม ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมชื่นชมผลงาน ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารได้ใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุดแต่ควรเพิ่มการปฏิบัติให้ต่อเนื่อง สม่าเสมอ

อริศรา ขาวพล (2552, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลมากที่สุด 3 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า ส่วนการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โรงเรียนเอกชนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องหลักความมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่วนการบริหารงานตาม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใสของโรงเรียนเอกชนที่มีขนาดต่างกันพบว่าไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความรับผิดชอบข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

วันเพ็ญ พานพิกุล (2553, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการในโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก มีดังนี้ หลักนิติธรรม ได้มีการปฏิบัติโดยยึดหลักของกฎหมายและระเบียบต่างๆ ในการบริหารงานบุคคล ปฏิบัติงานภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน หลักคุณธรรม ผู้บริหารและครู ปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพเป็นอย่างดี ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง หลักความโปร่งใส ได้ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตรวจสอบการปฏิบัติงาน และมีการเปิดเผยให้ทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูลและตรวจสอบการ

ทำงาน หลักการมีส่วนร่วมได้จัด ระบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และนำความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ ในการวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียน หลักความรับผิดชอบ มีการทำ ข้อตกลงกับครู นักเรียนและผู้ปกครองในการที่จะรับผิดชอบร่วมกัน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ลงสู่ในระดับล่าง หลักความคุ้มค่าได้กำหนดให้มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานที่ชัดเจน เพื่อวางแผน การใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 2) ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจ ในการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพราะทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้น มีมาตรฐาน มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนและหน่วยงานอื่น 3) ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นการ ปรับวัฒนธรรมในการทำงานภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในด้านการบริหารจัดการ มีผู้รับผิดชอบทุกขั้นตอน ทำให้การบริหารงานโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัย 1) สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีที่มีประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารแตกต่างกัน พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ในการบริหาร ตั้งแต่ 1-10 ปี และผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศ และอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มีแกน (Meegan, 1986, p. 1139-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิสคอนซินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผนและแนวความคิดของบุคลากรเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการวางแผน คือ หลักสูตร และครูใหญ่ โดยมีทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของโรงเรียนในแง่บวก

พัตแนม (Putnam, 1993, pp. 156-162) ทำการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในอิตาลี พบว่า แม้ประเทศเดียวกันมีกฎหมายและการกระจายอำนาจเหมือนกัน แต่ในการบริหาร

ท้องถิ่นในภาคใต้ของอิตาลีกลับมีปัญหาอิทธิพลและการทุจริตมากผิดกับการปกครองท้องถิ่น ทางตอนเหนือที่ประสบความสำเร็จสูงกว่าและมีการทุจริตน้อยมากโดยพัฒน์ได้แสดงผลการวิจัยไว้ว่า ความสัมพันธ์แนวราบที่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มและบุคคลต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือกันและความเข้มแข็งของกลุ่มประชาคมในภาคเหนือ ทำให้การบริหารท้องถิ่นในภาคเหนือทั้งในการจัด การภาครัฐและเอกชน ตลอดจนธรรมาภิบาลดีกว่าในภาคใต้ ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแนวดิ่ง ระหว่างเจ้าพ่อ หรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น

รอย, และทิสเดิล (Roy, & Tisdell, 1998, pp. 1310-1325) ได้ทำการวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการพัฒนาที่ยั่งยืน : ผลต่อสถาบันต่างๆ ธรรมาภิบาลขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสถาบันและแหล่งทรัพยากรทางการบริหาร ในบางกรณีการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ส่วนกลางก็ไม่เหมาะสม และบางกรณีกระจายอำนาจก็ไม่ได้ผลเช่นกัน ในประเทศอินเดียการกระจายอำนาจไประดับหมู่บ้านนั้น ไม่ได้แสดงถึงผลสำเร็จในการพัฒนาชนบท และบางครั้งยังมีผลต่อการทำลายสภาพแวดล้อม ดังนั้นทั้งในการรวมอำนาจและกระจายอำนาจ ล้วนมีด้านดี ด้านเสียด้วยกันทั้งคู่ ในประเทศอินเดียทำการสำรวจพบว่า การปลอดจากการควบคุมชุมชน และการเข้มงวดต่อการใช้อิทธิพลของชาวบ้าน เป็นตัวการในการลดแรงจูงใจ รวมทั้งความสามารถของชาวบ้านในการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน แต่ในทางตรงกันข้ามในรัสเซีย ป่าไม้ถูกทำลายเนื่องจากความอ่อนแอของรัฐบาลกลาง ธรรมาภิบาลยังขึ้นอยู่กับกรณีสถาบันที่ดี ปลอดจากการคอร์รัปชันมีข้าราชการที่ดีการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี และการจัดการสถาบันที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดธรรมาภิบาลได้

คราค (Clarke, 2001, abstract) ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกานา ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศที่ด้อยการพัฒนา การปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่น จึงถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ฟิลเล (Pillay, 2004, pp. 586-605) ทำการศึกษาเรื่อง คอร์รัปชัน สิ่งท้าทายการนำไปสู่ธรรมาภิบาล ในมุมมองของชาวแอฟริกาใต้พบว่าปัญหาการคอร์รัปชันในแอฟริกาใต้ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นสิ่งที่ไปขัดขวางการพัฒนาไปสู่การมีธรรมาภิบาลการปกครองที่ซับซ้อนในแอฟริกาใต้มีผลทำให้เกิดการคอร์รัปชันทำให้เกิดการคอร์รัปชันซึ่งมีผลต่อความมั่นคง ความเชื่อมั่น และหลักการทางประชาธิปไตย แม้รัฐบาลแอฟริกาจะสร้างระบบต่อต้านคอร์รัปชันแต่ยังคงมีปัญหาอยู่ปัญหาที่พบคือขาดเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันซึ่งงาน วิจัยนี้ศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการคอร์รัปชัน และธรรมาภิบาลในแอฟริกาใต้

เฮนดริก (Hendrik, 2005, abstract) ทำการศึกษาเรื่องการสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวโน้มนโยบายในประเทศไทยเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมนี พบว่าหลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลกที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของต่างประเทศ ทั้งสองแต่ยังขาดความเข้าใจในการกำหนดรูปแบบการประเมิน

คิมเมท (Kimmet, 2005, abstract) ทำการศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการเมือง การปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ คือ ฟิlippินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ตามหลักกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ในเชิงนโยบาย แต่ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการพัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอนและเศรษฐกิจถดถอย เพื่อเป็นรูปแบบและเป็นแนวทางในการบริหารประเทศใหม่ ๆ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลสามารถช่วยสนับสนุนการเมืองการปกครองได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานทางด้านการบริหารต่าง ๆ หลักธรรมาภิบาลถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาล เป็นหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักการรับผิดชอบ และหลักความโปร่งใส หลักการเหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการบริหารงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามอำนาจหน้าที่และเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมาก
ขึ้น จึงได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2559 จำนวน 193 แห่ง
รวมทั้งสิ้น 2,089 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 206 คน และครู 1,883 คน (สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2559ก, หน้า 1)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite
population) จึงใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความ
คลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2553, หน้า
45) การศึกษาทั้งหมด 336 คน

2.2 ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดย
ใช้ขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นชั้นภูมิ
เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนั้นผู้บริหารมีจำนวนน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารเป็น
ร้อยละ 30 ของตัวอย่าง ตามขนาดของสถานศึกษา และลดจำนวนกลุ่มตัวอย่างครู ได้จำนวนกลุ่ม
ตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 101 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 235 คน ในการ
สุ่มตัวอย่างผู้ศึกษาใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิ

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกเป็นผู้บริหารและครู

ขนาดของ สถานศึกษา	จำนวนประชากร(คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)		
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	รวม
ขนาดเล็ก	112	602	714	35	80	115
ขนาดกลาง	68	838	906	44	102	146
ขนาดใหญ่	26	443	469	22	53	75
รวมทั้งสิ้น	206	1,883	2,089	101	235	336

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทปลายปิด(closed form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(rating scale)มี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากกรอบแนวคิด จากนั้นได้ขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ การให้คะแนนมีดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาค
2. วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาคซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักมีส่วนร่วม 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความโปร่งใส ในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปรที่ศึกษา

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างเพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด
2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ครอบคลุมความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาจะต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อเท่ากับ 0.50-1.00
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน และครู 20 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาค ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ รวมจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability)
4. ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971, p.160) จะต้องได้ค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70
5. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อแนะนำตัวผู้ศึกษาในการติดต่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามที่ใส่รหัสกำกับแล้วไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยผู้วิจัยจัดส่งด้วยตนเอง
3. ผู้ศึกษาติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จึงได้ดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 หาความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ของข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักมีส่วนร่วม 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความโปร่งใสและแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (กานดา พูลลาภทวี, 2539, หน้า 210)

4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบที (t-test)

2.4 เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชั้นปีที่ห้า เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้การทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้สูตรของ ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (สุรวิทย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2553, หน้า 34)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

2. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) (สุรวิทย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2553, หน้า 90)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971, p.160)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S_i^1	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

4. การหาค่าร้อยละ (percentage) (สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2553, หน้า 90)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

5. การหาค่าเฉลี่ย (mean) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 227)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

6. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 281)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละข้อ
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

7. สูตรทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2553, หน้า 95)

$$1) \quad F = \frac{S_1^2}{S_2^2}, \quad \begin{matrix} df_1 = n_1 - 1 \\ df_2 = n_2 - 1 \end{matrix}$$

S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามาก
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อย

ถ้าทดสอบแล้วมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

$$2) \quad t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}, \quad df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

ถ้าทดสอบแล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$)

$$3) \quad t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}, \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	สถิติทดสอบที (t-test)
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 2

8. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance)

(กานดา พูลลาภทวี, 2539, หน้า 228-230)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F	แทน	ค่าสถิติทดสอบ (f-test)
MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (mean of sum squares between groups)
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (mean of sum squares within groups)

9. การทดสอบรายคู่ด้วยการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's test) (กานดา พูลลาภทวี,

2539, หน้า 228-230)

$$F_1 = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{MS_w \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right] (k-1)}$$

เมื่อ	F_1	แทน	ค่าสถิติทดสอบของเชฟเฟ
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	k	แทน	จำนวนกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมาย ได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size)
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (degrees of freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสอง (sum of squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (mean of squares)
$p^* \leq .05$	แทน	ค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน ซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมาย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยใช้การทดสอบที (t-test) สำหรับตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างของนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีแอลเอสดี (LSD) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำนวน 336 คน แสดงรายละเอียด ในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน (n =336)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1) ผู้บริหารสถานศึกษา	101	30.10
2) ครู	235	69.90
2. เพศ		
1) ชาย	157	46.70
2) หญิง	179	53.30
3. อายุ		
1) ต่ำกว่า 30 ปี	80	23.80
2) 30 – 39 ปี	72	21.40
3) 40 – 49 ปี	81	54.10
4) มากกว่า 49 ปีขึ้นไป	103	30.70
4. วุฒิการศึกษา		
1) ปริญญาตรี / เทียบเท่า	194	57.70
2) สูงกว่าปริญญาตรี	142	42.30

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n = 316)	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1) น้อยกว่า 10 ปี	71	21.20
2) 10 - 20 ปี	117	34.80
3) มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	148	44.00
5. ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด		
1) ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 - 120 คน)	115	34.20
2) ขนาดกลาง (นักเรียน 121 - 300 คน)	146	43.50
3) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)	75	22.30
รวม	336	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 69.90 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีอายุ มากกว่า 49 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.70 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี / เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 57.70 มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.00 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัดขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.50

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวม

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา		ระดับทัศนะ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	3.75	0.65	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	3.62	1.06	มาก
3	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.13	0.44	มาก
4	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.12	1.06	มาก
5	ด้านหลักการรับผิดชอบ	3.99	0.55	มาก
6	ด้านหลักความโปร่งใส	3.77	0.52	มาก
ภาพรวม		3.85	0.36	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.36) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=
0.44) 2) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 1.06) 3) ด้านหลักการรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.99$
, S.D.= 0.55) 4) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.52) 5) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} =$
3.75, S.D.= 0.65) และ 6) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 1.06)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักนิติธรรม

ด้านหลักนิติธรรม	ระดับทัศนะ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 มีกฎระเบียบ วินัย ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปกครองสถานศึกษา	3.74	1.24	มาก
2 มีขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.73	1.06	มาก
3 บริหารงานด้านการเงินและทรัพยากร ตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด	3.67	1.31	มาก
4 กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากร ยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค	3.58	1.24	มาก
5 ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ วินัยอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน	3.82	1.06	มาก
6 กระจายอำนาจ แก่บุคลากรโดยยึดหลักความยุติธรรม	3.66	1.25	มาก
7 กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การยอมรับ	3.84	0.97	มาก
8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ	3.86	1.01	มาก
9 ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม	3.89	1.04	มาก
10 กำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นลายลักษณ์อักษร	3.71	1.14	มาก
ภาพรวม	3.75	0.65	มาก

จากตาราง 4 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $S.D. = 0.65$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.89$, $S.D. = 1.04$) 2) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.86$, $S.D. = 1.01$) และ 3) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การยอมรับ ($\bar{X} = 3.84$, $S.D. = 0.97$) ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากร ยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = 1.24$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักคุณธรรม

ด้านหลักคุณธรรม	ระดับทัศนะ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 รู้จักสำรวจความประพฤติทางกาย วาจา และใจ ให้ เรียบร้อยดีงาม	3.65	1.24	มาก
2 บริหารงานโดยประพฤติตนโดยเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากกว่าส่วนตน	3.79	0.98	มาก
3 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	3.59	1.19	มาก
4 ทำงานด้วยความเสียสละอุทิศเวลา เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.42	1.32	ปานกลาง
5 มีอริยาศยดี มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.29	1.37	ปานกลาง
6 ยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม	3.55	1.28	มาก
7 ประพฤติสิ่งที่เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	3.82	1.06	มาก
8 บริหารงานด้วยความขยัน และอดทน	3.79	1.04	มาก
9 สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี	3.69	1.07	มาก
10 เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม	3.62	1.40	มาก
ภาพรวม	3.62	0.70	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม
ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
ด้านหลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายข้อ
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ประพฤติสิ่งที่เห็นประโยชน์ต่อ
ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 1.06) 2) บริหารงานโดยประพฤติตนโดยเห็น
ประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.98) และ 3) บริหารงานด้วยความ
ขยัน และอดทน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.04) ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีอริยาศยดี
มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\bar{X} = 3.298$, S.D. = 1.37)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักการมีส่วนร่วม

	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับทัศนะ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมใน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายสถานศึกษา	3.80	1.06	มาก
2	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่ เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา	3.68	1.14	มาก
3	สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม	3.73	1.07	มาก
4	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.59	1.19	มาก
5	กระจายภาระงานตามความเหมาะสม เพื่อให้การ ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์	4.18	1.18	มาก
6	ปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.55	0.92	มากที่สุด
7	ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงานให้บรรลุ เป้าหมาย	4.48	0.99	มาก
8	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการ ดำเนินงานในสถานศึกษา	4.55	0.93	มากที่สุด
9	ใช้กระบวนการตัดสินใจตามหลักประชาธิปไตย	4.41	1.06	มาก
10	เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วน ร่วมและรับรู้การปฏิบัติของสถานศึกษา	4.33	1.10	มาก
ภาพรวม		4.13	0.44	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยนาท ด้านหลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.= 0.44) เมื่อ
พิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ปรับปรุงการทำงาน
ตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.= 0.92) 2) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วน
ร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.= 0.93) และ 3) ประสาน
สัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.= 0.99) ส่วนรายข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.59, S.D.=
1.07)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักความคุ้มค่า

	ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับทัศนะ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	วางแผนการใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า	3.82	1.05	มาก
2	รณรงค์ส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่าสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม	3.78	1.02	มาก
3	มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของ บุคลากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนางาน	3.75	1.03	มาก
4	ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือเบ็ดเสร็จภายใน ขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว	3.69	1.04	มาก
5	บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่าง จำกัด	4.21	1.20	มาก
6	รณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์และมี คุณภาพ	4.43	0.95	มากที่สุด
7	รักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน	4.47	0.91	มาก
8	มีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรที่เป็นระบบ	4.32	0.95	มากที่สุด
9	เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีต่างๆ ที่ นำไปสู่ความคุ้มค่า	4.40	1.02	มาก
10	ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผล	4.37	1.15	มาก
ภาพรวม		4.12	1.06	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยนาท ด้านหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 1.06) เมื่อพิจารณา
รายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) รักษาพัฒนา
ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.91) 2) รณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่าง
คุ้มค่าสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.95) และ 3) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม
ในการเสนอแนะวิธีต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 1.02) ส่วนรายข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือเบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว
เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.69$, S.D.= 1.04)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักภาระรับผิดชอบ

	ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	ระดับทัศนะ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	กำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	4.23	1.14	มาก
2	มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน	4.43	0.99	มาก
3	ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา	4.52	0.85	มากที่สุด
4	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน	4.28	1.09	มาก
5	กำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรดำเนินการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ	4.01	1.06	มาก
6	สื่อสารและทำความเข้าใจกับบุคลากรในเรื่องของแผนรวมขององค์กรแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ	3.66	1.16	มาก
7	สนับสนุนบุคลากรให้ตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ	3.80	1.01	มาก
8	มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์	3.53	1.16	มาก
9	วิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบคอบ	3.71	1.10	มาก
10	พิจารณาหน้าที่จากความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	3.72	1.19	มาก
ภาพรวม		3.99	0.55	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักภาระรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.85$) 2) มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน ($\bar{X} =$

4.43, S.D.= 0.99) และ 3) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.= 1.29) ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ($\bar{X}$ = 3.53, S.D.= 1.16)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักความโปร่งใส

	ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับทัศนะ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร	3.81	1.02	มาก
2	จัดประชุมชี้แจงวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นระบบ	3.80	1.02	มาก
3	ใช้กระบวนการพิจารณาความดีความชอบที่เปิดเผยมอบสามารถตรวจสอบได้	3.66	1.10	มากที่สุด
4	ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุมตรวจสอบได้	3.54	1.20	มาก
5	เปิดโอกาส ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา	3.72	1.12	มาก
6	กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินหรือการให้ทุนให้โทษที่ชัดเจน	3.64	1.15	มาก
7	เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมา	3.65	1.12	มาก
8	เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของสถานศึกษาอย่างเปิดเผย	3.53	1.23	มาก
9	มีระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานในหน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูง	4.02	1.29	มาก
10	มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง	4.32	1.16	มาก
ภาพรวม		3.77	0.52	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่

จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 1.16) 2) มีระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานในหน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูง ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 1.29) และ 3) สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 1.12) ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุมตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.54$, S.D.= 1.20)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด ดังแสดงในตาราง 9-14

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n=101)		ครู (n=235)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.73	0.74	3.76	0.61	0.28	.780
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.62	0.68	3.62	0.71	0.04	.968
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.15	0.48	4.12	0.42	0.44	.660
4. หลักความคุ้มค่า	4.01	0.52	4.00	0.51	0.49	.670
4. ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ	4.06	0.53	3.97	0.55	0.96	.337
5. ด้านหลักความโปร่งใส	3.72	0.59	3.79	0.48	0.94	.347
ภาพรวม	3.88	0.59	3.87	0.55	0.53	.992

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาค ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักภาระรับผิดชอบ และ ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาค จำแนกตามเพศ

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	(n=157)		(n=179)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.82	0.63	3.69	0.66	1.85	.066
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.69	0.65	3.56	0.73	0.14	.086
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.15	0.45	4.12	0.43	0.74	.510
4. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.96	0.43	4.02	0.41	0.69	.493
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	3.98	0.53	4.00	0.56	0.73	.727
6. ด้านหลักความโปร่งใส	3.76	0.54	3.78	0.49	0.16	.665
ภาพรวม	3.83	0.54	3.86	0.54	1.29	.205

จากตาราง 11 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะนาค ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักภาระรับผิดชอบ และ ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี/ เทียบเท่า (n=194)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n=142)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.73	0.61	3.77	0.71	0.51	.612
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.61	0.72	3.63	0.66	0.26	.793
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.12	0.41	4.14	0.48	0.46	.648
4. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.02	0.52	4.05	0.61	0.57	.521
5. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	3.98	0.54	4.00	0.55	0.33	.745
6. ด้านหลักความโปร่งใส	3.80	0.48	3.72	0.56	1.44	.150
ภาพรวม	3.88	0.54	3.87	0.51	0.08	.933

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการรับผิดชอบ และ ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามอายุ

การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.43	3	0.48	1.13	.338
	ภายในกลุ่ม	140.57	332	0.42		
	รวม	142.00	335			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.01	3	0.67	1.39	.247
	ภายในกลุ่ม	160.40	332	0.48		
	รวม	162.41	335			
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.68	3	0.23	1.18	.318
	ภายในกลุ่ม	63.89	332	0.19		
	รวม	64.57	335			
4. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.21	3	0.09	0.25	.802
	ภายในกลุ่ม	98.52	332	0.32		
	รวม	97.60	335			
5. ด้านหลักภาระ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.20	3	0.07	0.22	.881
	ภายในกลุ่ม	99.41	332	0.30		
	รวม	99.61	335			
6. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.88	3	0.63	2.39	.069
	ภายในกลุ่ม	87.03	332	0.26		
	รวม	88.91	335			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.06	3	0.02	0.16	.922
	ภายในกลุ่ม	42.93	332	0.13		
	รวม	42.99	335			

จากตาราง 13 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลัก

นิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการะ
รับผิดชอบ และ ด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.10	3	0.55	1.30	.274
	ภายในกลุ่ม	140.90	333	0.42		
	รวม	142.00	335			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.86	3	0.93	1.93	.146
	ภายในกลุ่ม	160.54	333	0.48		
	รวม	162.41	335			
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.47	3	0.73	3.87	.022*
	ภายในกลุ่ม	63.10	333	0.19		
	รวม	64.57	335			
4. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	1.49	3	0.75	2.93	.054
	ภายในกลุ่ม	63.15	333	0.22		
	รวม	62.58	335			
5. ด้านหลักการ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.19	3	0.09	0.31	.733
	ภายในกลุ่ม	99.43	333	0.30		
	รวม	99.61	335			
6. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.76	3	0.38	1.43	.240
	ภายในกลุ่ม	88.15	333	0.27		
	รวม	88.91	335			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.07	3	0.03	0.26	.768
	ภายในกลุ่ม	42.93	333	0.13		
	รวม	42.99	335			

จากตาราง 14 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติจึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method) แสดงไว้ในตาราง 15

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 10 ปี	10 - 20 ปี	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
		4.23	4.05	4.14
น้อยกว่า 10 ปี	4.23	-	0.18*	0.09
10 - 20 ปี	4.05		-	0.09
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	4.14			-

$p^* \leq .05$

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีทัศนะแตกต่างจากประสบการณ์ในการทำงาน 10 - 20 ปี

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.45	3	0.72	1.71	.182
	ภายในกลุ่ม	140.56	333	0.42		
	รวม	142.00	335			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.88	3	0.44	0.91	.405
	ภายในกลุ่ม	161.53	333	0.49		
	รวม	162.41	335			
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.48	3	0.24	1.25	.287
	ภายในกลุ่ม	64.08	333	0.19		
	รวม	64.57	335			
4. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.53	3	0.28	1.27	.183
	ภายในกลุ่ม	62.03	333	0.22		
	รวม	61.51	335			
5. ด้านหลักภาระ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	1.00	3	0.50	1.68	.187
	ภายในกลุ่ม	87.18	333	0.30		
	รวม	88.91	335			
6. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.73	3	0.86	3.30	.038*
	ภายในกลุ่ม	87.18	333	0.26		
	รวม	88.91	335			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.13	3	0.06	0.49	.613
	ภายในกลุ่ม	42.87	333	0.13		
	รวม	42.99	335			

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัด ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และ ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติจึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method) แสดงไว้ในตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้านหลักการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.74	3.84	3.67
ขนาดเล็ก	3.74	-	0.10	0.07
ขนาดกลาง	3.84		-	0.17*
ขนาดใหญ่	3.67			-

$p^* \leq .05$

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัดแตกต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกัน 1 คู่ คือ สถานศึกษาขนาดกลาง มีทัศนะแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

สมมุติฐานการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2559 จำนวน 193 แห่ง รวมทั้งสิ้น 2,089 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 206 คน และครู 1,883 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2559ก, หน้า 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite population) จึงใช้สูตรของยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุรชัย ศิริโกภาภิรมย์, 2553, หน้า 45) การศึกษาทั้งหมด 336 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ สร้างตามแบบการวัดของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 42 ข้อ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.870 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปผลได้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 2) ด้านหลักภาระรับผิดชอบ 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักนิติธรรม และ 5) ด้านหลักคุณธรรม

1.1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา และ 3) ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.2 ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่สอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) รักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน 2) ธรรมชาติให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์และมีคุณภาพ และ 3) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า

ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือเบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว

1.3 ด้านหลักภาระรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่สาม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา 2) มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน และ 3) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

1.4 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่สี่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่เป็นและเป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง 2) มีระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานในหน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูง และ 3) สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุมตรวจสอบได้

1.5 ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ห้า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม 2) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ และ 3) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การยอมรับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากร ยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค

1.6 ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับสุดท้าย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ประพฤติสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 2) บริหารงานโดยประพฤติดนโดยเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และ 3) บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ และอดทน ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีธรรมาจริยดี มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้าน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักธรรมาภิบาล ถือเป็นหลักพื้นฐานสำคัญเป็นกลไกที่ดีในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศในการบริหารกิจการบ้านเมืองเสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทา ป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตที่จะเกิดในอนาคตส่งผลให้ภาคประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยลดปัญหาการทุจริต ธรรมาภิบาลจึงเป็นวิถีทางที่นำไปสู่การบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากมีความครอบคลุมทุกๆ ด้านในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งในด้านสังคมการเมือง และธุรกิจช่วยให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพงษ์ ตลอดจนพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าในภาพ รวมผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ธรรมาภิบาลเป็นการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ ความสามารถในการแข่งขันเอกชน เพื่อส่วนรวมประโยชน์สุขของประชาชนที่มีคุณภาพพิสูจน์ได้ในเชิงสถิติที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นหลักในการแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีความเป็นธรรมและความเสมอภาค ช่วยเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสมการไม่ทุจริต ไม่ประพฤติผิดวินัย ไม่กระทำความผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทินกร อัครศรีชัยโรจน์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการทำงาน ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุก

ฝ่าย มีความเข้าใจซาบซึ้งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุและสิ่งของต่างๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริยา โถแก้ว (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนสิริวิทย์วิทยา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการคุ้มค่าต่อการลงทุนและงานที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของอริศรา ขาวพล (2552, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาระความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการยอมรับผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป ระบบธรรมาภิบาลต้องการคนผู้กล้ารับผิดชอบ ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญต่อการกระทำของตน คือเมื่อได้ตัดสินใจกระทำใดๆ ลงไปต้องมีความซื่อตรงซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและยุติธรรมอย่างเปิดเผย สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสริม เกื้อสังข์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความโปร่งใสเป็นคือ หลักการที่แก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันมีการตรวจสอบและเปิดเผยได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นหลักที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการบริหารหน่วยงาน เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเป็นหลักที่มีความโปร่งใสของระบบการให้ทุนและระบบการให้โทษและใช้เป็นหลักในการตรวจสอบการทุจริตได้อีกทางหนึ่งให้ความเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการตามนโยบายและกระบวนการปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของทินกร อัครศรีชัยโรจน์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจการดำเนินงานทุกอย่างในสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานที่ต้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง บุคคลต่าง ๆ ต้องรับทราบข้อมูลต่าง ๆ อย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของทินกร อัครศรีชัยโรจน์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นงานที่ต้องอาศัยความชัดเจน ชัดสัตว์ มีคุณธรรม ควบคู่กับการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของหน้าทีรับผิดชอบให้บุคลากรในสถานศึกษา เป็นแนวทางการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ และปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาถึงคือความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีผลการเปรียบเทียบพบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพิจารณาแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้บุคลากรในสถานศึกษา เป็นแนวทางการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ และปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาถึงคือความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีผลการเปรียบเทียบพบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชั้นนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลนั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญคือ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ การประพฤติที่เหมาะสม เป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรพงษ์ ตลอดจนพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพบว่า วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารงานที่ต้องยึดหลักความถูกต้อง ชัดเจน ตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความศรัทธาต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์ (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัดที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจะเป็นไปทิศทางเดียวกัน คือชัดเจน และถูกต้อง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สังกัดที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของทินกร อัครศรีชัยโรจน์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ควรมีการวางแผนการจัดการฝึกอบรม เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้หลักคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส และเมื่อผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้แล้ว ย่อมทำให้ได้รับความศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.

กรุงเทพฯ: ครูสภา.

กานดา พูนลาภทวี. (2539). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

เกษม วัฒนชัย. (2543). ระบบมาตรฐานและการประกันคุณภาพที่ดี. กรุงเทพฯ: ครูสภา
ลาดพร้าว.

เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์. (2554). การบริหารตามหลัก ธรรมชาติของผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

แก้วตา ไทรงาม, และ คนอื่น ๆ. (2548). ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้.

นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

คณะกรรมการการศึกษา. (2554). ทิศทางสังคมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชนไทย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

คัทลียาพร ศิริประทุมมาศ. (2550). หลักธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

จรัส สุวรรณมาลา. (2556). บนเส้นทางอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฬา ศรีบุตตะ. (2550). ธรรมชาติ (Good governance) คืออะไร. สืบค้น มีนาคม 6,

2559, จาก <http://www.212cafe.com/boardvip/view.php>.

เจริญ เจริญวัลย์. (2545). การวางมาตรฐานธรรมชาติ. กรุงเทพฯ: พอดี.

เฉลิมชัย หาญกล้า. (2545). การพัฒนาระบบการตรวจติดตามคุณภาพภายในของ

สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนบดี สันติชนาธิป. (2547). การพัฒนาบุคลากรด้านการข่าว : ศึกษากรณีกอง

ตำรวจสันติบาล 1 สำนักงานตำรวจสันติบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชนาพร พิทยาบุรณ์. (2552). มนุษย์สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอะไรในการทำงาน. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. (2545). แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545- 2549 สำนักงานคณะกรรมการ

การการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. ชัยนาท: ผู้แต่ง.

ชรินทร์ ผ่องดี. (2550). การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้านหลักธรรมชาติของ

ผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิกาสำคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. (2549). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการ
รูปแบบพิเศษ. สืบค้น มีนาคม 2, 2559, จาก <http://www.opec.go.th>.
- ณดา จันทรสม. (2548). ธรรมชาติของการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการ
เศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณรงค์ ศิลปากรณ์. (2549). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2542). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิลวดี บุรีกุล, และคนอื่น ๆ. (2552). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล.
กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- แถวทอง มาตยะโค. (2542). การปฏิบัติตามวิธีการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทองดี เมืองเจริญ. (2549). การปฏิบัติตามหลักธรรม 10 ประการของผู้บริหารสถาน
ศึกษาตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษา สิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทินกร อัครศรีชัยโรจน์. (2551). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพากร วรณพฤษ. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ใน
สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพาวิดี เมฆสวรรค์. (2545). **Good Governance** กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- ชนดล พรพุทธรังศรี. (2544). ปัญหาออร์ปชั่นกับ Good Governmance. วารสารนักบริหาร,
(21), 44-47.

- ธันชัย รัตน์ไตรแก้ว. (2548). การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน
ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์.
- ธีรศักดิ์ โกษานุกุล. (2550). หลักการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). ธรรมนูญแห่งชาติดุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ธีรรัตน์ กิจจาร์ภักษ์. (2542). การบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์: สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- _____. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- _____, ปราชญา กล้าผจญ, และสัสมมา ธรนิษฐ์. (2545). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการ
เรียนรู้. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ สีนสีบล. (2542). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิคม สมจิตร. (2548). หลักนิติธรรม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2544). หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญตา ไส้เลิศ. (2550). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2542). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับ
การวิจัย. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี. (2544). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล.
กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2554). รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ:
สถาบันพระปกเกล้า.
- ประกอบ กุลเกื้อ, และสิทธิพร ลิ้มบริบูรณ์. (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ
การบริหารโดยองค์คณะบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ประพัฒน์ โพธิ์วิรุณ. (2544). หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการ
ปฏิรูปการศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- ประยูร อิมสวาสดี. (2552). ลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย
บูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์, และรัชนี้ ภูตระกูล. (2550). **ธรรมาภิบาล(Good Governance) กับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). **ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศมร กองสิน. (2547). **การรับรู้สภาพบริหารจัดการที่ดีของบุคลากรสาธารณสุขในสถานีอนามัยจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภาวิณี ชินคำ. (2547). **รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มณูญ ไชยทองศรี. (2544). **ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2551). **ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา**. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- ยุทธ วรรณธรร. (2544, กรกฎาคม – กันยายน). คำสัมภาษณ์เรื่อง ธรรมชาติของการบริหารองค์กร. *วารสารนักบริหาร*, 21, 7-11.
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2544). **การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล**. *วารสารนักบริหาร*, (21), 39-43.
- วรนาถ แสงมณี. (2546). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- วศิน เพิ่มทรัพย์, วิโรจน์ ชัยมูล. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ: โปรวชัน .
- วัชรพงษ์ ตลอดจนพงษ์. (2548). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิทนา เมืองจันทร์. (2547). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.

- วันเพ็ญ พานพิกุล. (2553). การบริหารจัดการในโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล
กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วัลภา ทับแก้ว. (2545). การประสานงาน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วาระแห่งชาติ. (2559). วาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาลและการป้องกันการ
ทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ. สืบค้น มีนาคม 2, 2559, จาก
[http://www.alro.go.th/alro/Centerclean/doc/good governance.pdf](http://www.alro.go.th/alro/Centerclean/doc/good%20governance.pdf).
- วิจิตร อาวะกุล. (2540). การประชาสัมพันธ์:หลักและวิธีการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสุทธิ์.
- วิทยา ประชากุล. (2548). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิรัช พุสุวรรณ. (2559, กุมภาพันธ์ 20). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังเดือ้นห้า. สัมภาษณ์.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2546). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
_____. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ด ดูเคชั่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎีประเด็นทางการศึกษาและบท
วิเคราะห์ องค์การศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสุทธิ์.
_____. (2546). ผู้บริหารมือใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริยา โถแก้ว. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาโรงเรียนสิริวุฒิ
วิทยา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดผลการพัฒนาระบบการ
บริหารที่ดี. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
_____. (2548). วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
_____. (2549). ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ:
แก่นจันทร์.
_____. (2551). การมีส่วนร่วม:แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์.
_____. (2558). ทศธรรม:ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2545). การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดผลการพัฒนา
ระบบ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สมคิด บางโม. (2549). จริยธรรมธุรกิจ. กรุงเทพฯ : พัฒนวิทย์การพิมพ์.
- สมนึก พรเจริญ. (2544). รวมกฎหมายบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.

สมพิศ สุขแสน. (2546). เทคนิคการวางแผนและการประเมินผล. อุดรดิตถ์:

สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.

สมยศ นาวิการ. (2545). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.

สมศักดิ์ สุภักษ์. (2550). รูปแบบการสอนแบบหน่วย : ความคิดสร้างสรรค์. พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์. (2544). หลักปกครองที่ดี(Good Governance)กับสภาวะแวดล้อม
ของระบบควบคุมภายใน (Internal Control Environment). วารสารนักบริหาร, (21),
51-53.

สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย. (2544). หลักการบริหารราชการแนว
ใหม่ การวางแผนกลยุทธ์และบทความวิชาการ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สหชาติ ไชยรา. (2544). การพัฒนาบุคลากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดอำเภอ
เมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2559ก). สารสนเทศทางการศึกษา.
ชัยนาท: ผู้แต่ง.

_____. (2559ข). แผนปฏิบัติประจำปี พ.ศ.2559. ชัยนาท: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุด
การเรียนรู้ด้วยตัวเองหลักสูตรการบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนว
ใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ของ
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). ก้าวสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการ
ปฏิบัติราชการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

_____. (2547). ก้าวสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการปฏิบัติราชการ. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

_____. (2554). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แบบอิงมาตรฐาน. กรุงเทพฯ:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2558). ข่าวการศึกษา. สพฐ.ออนไลน์, 12, 5-7.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
และสังคมที่ดี. ใน เอกสารประกอบการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับ
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. นนทบุรี: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). ธรรมนูญแห่งชาติ
Good Governance. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

_____. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สุดจิต นิมิตรกุล. (2543). กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี การปกครองที่ดี (Good Governance). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

สุรัชย์ ขวัญเมือง. (2550). ธรรมาภิบาล (Good Governance). กรุงเทพฯ: พัฒนวิทย์.

สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2545). กระบวนการให้บริการ. กรุงเทพฯ: เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิค.

สุธรรม รัตนโชติ. (2548). ธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สุพงษ์ ปนากุล. (2542). ธรรมรัฐ : การบริหารและการจัดการเพื่อพัฒนาสถาบัน

ราชภัฏเทพสตรี. วารสารครุสารเทพสตรี 3, 44-45.

สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2546). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณ ทองคำ. (2545). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

สุรชัย ศิริโกภาภิรมย์. (2553). วิทยาการวิจัย. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

เสนาะ ดิยาวี. (2543). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสริม เกื้อสังข์. (2551). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อภิญา แก้วชื่น. (2550). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลัก

ธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อมรเทพ เครืออนันต์. (2559, กุมภาพันธ์ 20). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าไม้. สัมภาษณ์.

อมรา พงศาพิชญ์. (2543). ธรรมนูญกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม. ใน เอกสาร

ประกอบการสัมมนาเรื่อง สิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญ แปลงแนวคิดสู่การปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม.

อรพรรณ พรสีมา. (2546). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.

อรณพ บัวพงษ์. (2559). ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีวิชัย. สัมภาษณ์.

- อริศรา ขาวพล. (2552). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อัสนี เชิดชัย. (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อาคม วัดโสง. (2547). หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์. (2548). **Competency dictionary**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Argyris, C. (1991). **Organization Learning: A Theory of Action Perspective**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Bartol, K.M., & Martin, D.C. (1990). **Management**. New York: McGraw-Hill.
- Campbell, D. T. (1971). **Experimental and quasi-experimental designs for research**. Boston: Houghton Mifflin.
- Castetter, W. B. (1996). **The human resource function in educational administration**. New Jersey : Prentice Hall.
- Clarke, C.M. (2001). Rationing scarce life-sustaining resources on the basis of age. **Journal of Advanced Nursing**, 35(5), 799-804.
- Conger, J.A. (1989). **The Charismatic Leader : Behind the Mystique of Exceptional Leadership**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Cronbach, L.J. (1971). **Essentials of psycholological Testing Fourth Edition** . New York: Haper & Row.
- Dessler, Gary. (2004). **Human Resource Management**. New Jersey : Prentice – Hall.
- Easton, David. (1953). **The Political System**. New York: Knopf.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of education**. New York: McGraw–Hill.
- Gorton, J.R. (1996). **Organizational Behavior**. Ohio: Charles .E.Meril.
- Guff, J.G. (1975). **Toward faculty renewal**. California: Jossey-Bass.
- Haimann, T., & Scott, W. (1999). **Management in the Modern Organization**. Boston: Houghton Mifflin.
- Haiman, Theo., Scott, William. G., & Connor, Patrick, E. (1995). **Management** (4th ed.). Boston: Houghton Mifflin.

- Harrison, E. F. (1981). **The managerial decision making process** (2nd ed.). Boston: Houghton Mifflin.
- Hilliard G Victor, & Norman D Kemp. (1999). Department of Public Management and Business Management, Port Elizabeth. Homepage. **Citizen Participation crucial to good governance and administration in South Africa**, 8, 12.
- Huse, E.F, & Cummings, T.G. (1985). **Organizational Development and Change**. St.Paul, Minn : West.
- Immegart, G. L. (1988). **Problem-finding in educational administration**. Toronto: D. C. Heath.
- James E. Anderson. (1970). **Public policy – making**. New York : Holt , Rinehart & Winston.
- Karson, S. (2000). **A Guide to the. Clinic Use**. New Jersey: Prentice Hall.
- Kast, F.E., & Rosenzweig, J.E. (1995). **Organization and management : a system and contingency approach** (4th ed.). New York: McGrawHill.
- Kenneth, C., & Jane, P. (2000).**Management information system**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kimmet, Philip.(2005). **The Politics of Good Governance in the Asean 4**. Master Degree: Griffith University.
- Knack, Steve., & Manning, Nick. (2000). **Towards Consensus on Governance Indicators: selecting public management**. New York: McGrawHill.
- Laudon, Kenneth C., & Laudon, Jane P. (2002). **Management information systems: Managing the digital Firm**. New Jersey: Prentice Hall.
- Marquardt, M. J., & Reynolds, A. (1994). **The Global Learning Organization**. New York : IRWIN.
- Meegan, E. A. (1986, October). Participation in planning and the quality of catholic elementary school in milwaukee. **Dissertation Abstracts International**, 47(4), 1139 – A.
- Morphet, E.L., et al. (1982). **Educational Organization and Administration**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Nadler,L.C. (1987). **Corporate human resource development**. New York: American Society for Training and Development.

- Peddler, M., Burgoyne J., & Boydell, T. (1991). **The Learning Company: A Strategy for Sustainable Development**. New York: McGraw-Hill.
- Pei, M. (1999). Economic limitation, democracy and development in values, Governance and Development, In Conference on Democracy. **Marker. Economy and Development, 7**, 26-27.
- Pillay,s. (2004). Couruption-the challenge to good governance: a south African Perspective. **International journal of public sector management, 17(7)**, 586-605.
- Putnam, R. D. (1993). **The prosperous community-social capital and public life**. New York: McGraw-Hill.
- Roodt, M. (2001). **Participation,civil society and development**. In Coetzee, Jam k.et al.,eds. Development : Theory, and Practice. Oxford: Oxford University Press South Africa.
- Roy, K.C., & Tisdell, C.A. (1998). Good governance in sustainable development: The impact of institutions. **Emerald group publishing limited, 25 (6)**, 1310-1325.
- Schein, E. H. (1996). **Organizational Psychology**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Senge, Peter M. (1990). **The Fifth Discipline : The Art and Practice of the Learning Organization**. New York : Doubleday.
- Sheldrake, John R. (1996). **Management Theory from Taylorism to Japanization**. London: International Thompson Business Press.
- Stoner James, A.F., & Freeman R.Edward. (1992). **Management**, englewood of cliffs. New Jersey: Prentice – Hall.
- Tennekes, Joost Hendrik. (2005). **Donos and Good Governance: Analysis of a Policy Discourse in the Netherland and Germany**. Netherland: University Twente.
- UNDP GOVERNANCE. (2001). **Competency Based Management: A Review of Systems**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Walton, Richard E. (1975). **Criteria for Quality of Working Life**. New York: Free Press.
- Wenger, E. (1998). **Communities of practice: Learning, meaning, meaning and identity**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wexley, K.N., & Latham, G.P. (1981). **Developing and training human resources in organizations (2nd ed.)**. New York : Harper Collins.
- Yukl . G. A. (1998). **Leadership in organizations**. New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสำรวจการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพจริง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม คำตอบของท่านเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าอย่างมากต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีในภาพรวมต่อไป

ขอขอบคุณ

ณัฐชยา นันตะเสนีย์

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ให้ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ตำแหน่ง

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() ครู

2. เพศ

() ชาย

() หญิง

3. อายุ

() น้อยกว่า 30 ปี

() 30 – 39 ปี

() 40 – 49 ปี

() มากกว่า 49 ปีขึ้นไป

4. วุฒิการศึกษา

() ปริญญาตรี/เทียบเท่า

() สูงกว่าปริญญาตรี

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

() น้อยกว่า 10 ปี

() 10 - 20 ปี

() มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

6. ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

() ขนาดเล็ก (นักเรียนจำนวน ต่ำกว่า 121 คน)

() ขนาดกลาง (นักเรียนจำนวน 121- 300 คน)

() ขนาดใหญ่ (นักเรียนจำนวน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 4) ด้านหลักความคุ้มค่า 5) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ 6) ด้านหลักความโปร่งใส 6) โปรดพิจารณาข้อคำถามว่าอยู่ในระดับการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับทัศนะเพียงช่องเดียว ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน				
		5	4	3	2	1
1	หลักนิติธรรม กำหนดกฎระเบียบ วินัย ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็น บรรทัดฐานในการปกครองสถานศึกษา					
2	กำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ใน การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
3	บริหารงานด้านการเงินและทรัพยากร ตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด					
4	กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากร ยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค					
5	ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัยอย่างเสมอภาค เท่าเทียม กันโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
6	กระจายอำนาจ แก่บุคลากรโดยยึดหลัก ความยุติธรรม					
7	กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การยอมรับ					

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน				
		5	4	3	2	1
8	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ					
9	ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึง ความเหมาะสม					
10	กำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของ หน่วยงานเป็นลายลักษณ์อักษร					
11	หลักคุณธรรม รู้จักสำรวมความประพฤติทางกาย วาจา และใจ ให้ เรียบร้อยดีงาม					
12	บริหารงานโดยไม่ประพฤติเบียดเบียนตนเองและ ผู้อื่น					
13	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
14	ทำงานด้วยความเสียสละอุทิศเวลา เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					
15	มีธรรมาศยดี มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
16	ยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม					
17	ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากกว่าส่วนตน					
18	บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน และอดทน					
19	สามารถใช้ความอดทนในการแก้ไขปัญหา ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี					
20	เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ					
21	หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายสถานศึกษา					
22	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา					

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน				
		5	4	3	2	1
23	สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม					
24	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
25	กระจายภาระงานตามความเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์					
26	ปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
27	ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย					
28	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา					
29	ใช้กระบวนการตัดสินใจตามหลักประชาธิปไตย					
30	เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้การปฏิบัติของสถานศึกษา					
ด้านหลักความคุ้มค่า						
31	วางแผนการใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า					
32	รณรงค์ส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม					
33	มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนางาน					
34	ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือเบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว					
35	บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด					
36	รณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ และมีคุณภาพ					
37	รักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน					
38	มีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรที่เป็นระบบ					

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน				
		5	4	3	2	1
39	เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธี ต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า					
40	ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผล					
41	ด้านหลักการะรับผิดชอบ กำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน					
42	มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน					
43	ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้น ในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา					
44	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และ มอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน					
45	กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้ บุคลากรดำเนินการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ					
46	สื่อสารและทำความเข้าใจกับบุคลากรในเรื่องของ แผนรวมขององค์กรแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ					
47	สนับสนุนบุคลากรให้ตระหนักในความรับผิดชอบใน หน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับ การตรวจสอบ					
48	มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์หรือ ปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์					
49	วิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบคอบ					
50	พิจารณาหน้าที่จากความสามารถในการเรียนรู้และ พัฒนาตนเอง					
51	ด้านหลักความโปร่งใส สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับ บุคลากร					
52	จัดประชุมชี้แจงวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่เป็น ระบบ					

ข้อที่	การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติงาน				
		5	4	3	2	1
53	ใช้กระบวนการพิจารณาความดีความชอบที่เปิดเผย สามารถตรวจสอบได้					
54	ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุมตรวจสอบได้					
55	เปิดโอกาส ให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา					
56	กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินหรือการให้คุณให้โทษที่ ชัดเจน					
57	เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องโดยตรงไปตรงมา					
58	เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของสถานศึกษาอย่าง เปิดเผย					
59	มีระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานใน หน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติอย่างมี ประสิทธิภาพสูง					
60	มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและเป็น ประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้อง					

-ขอขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม-

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัย
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัย

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
1	หลักนิติธรรม มีกฎระเบียบ วินัย ข้อบังคับ เพื่อใช้เป็น บรรทัดฐานในการปกครองสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	มีขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ใน การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	บริหารงานด้านการเงินและทรัพยากร ตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากร ยึดปฏิบัติโดยเสมอภาค	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัยอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	กระจายอำนาจ แก่บุคลากรโดยยึดหลัก ความยุติธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7	กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลง และบุคลากรให้การ ยอมรับ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9	ใช้อำนาจในสถานศึกษาโดยคำนึงถึง ความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
10	กำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการ ดำเนินงานของหน่วยงานเป็นลายลักษณ์ อักษร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
11	หลักคุณธรรม รู้จักสำรวมความประพฤติทางกาย วาจา และใจ ให้เรียบร้อยดีงาม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
12	บริหารงานโดยประพัตตินโดยเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
13	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
14	ทำงานด้วยความเสียสละอุทิศเวลาเพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
15	มีอริยาคัยดี มีน้ำใจ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
16	ยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
17	ประพัตติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
18	บริหารงานด้วยความขยัน และอดทน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
19	สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
20	เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
21	หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และนโยบายสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
22	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
23	สามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
24	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
25	กระจายภาระงานตามความเหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
26	ปรับปรุงการทำงานตามข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	0	+1	+1	+1	0.80

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
27	ประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายในการทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
28	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
29	ใช้กระบวนการตัดสินใจตามหลัก ประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
30	เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือบุคลากร ภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้การ ปฏิบัติของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
31	หลักความคุ้มค่า วางแผนการใช้ทรัพยากรให้ประหยัดคุ้มค่า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
32	รณรงค์ส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรให้ประหยัด คุ้มค่าสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ส่วนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
33	มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนางาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
34	ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็วหรือ เบ็ดเสร็จภายในขั้นตอนเดียว เพื่อให้ สะดวกและรวดเร็ว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
35	บริหารจัดการและใช้ทรัพยากรของ สถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
36	รณรงค์ให้มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์และมีคุณภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
37	รักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
38	มีการรายงานผลการใช้ทรัพยากรที่เป็น ระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
39	เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ เสนอแนะวิธีต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	1	1	1	1	
40	ให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
41	หลักการรับผิดชอบ กำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
42	มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
43	ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษาและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
44	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และมอบหมายภารกิจงานให้บุคลากรดำเนินการชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
45	กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรดำเนินการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
46	สื่อสารและทำความเข้าใจกับบุคลากรในเรื่องของแผนรวมขององค์กรแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
47	สนับสนุนบุคลากรให้ตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
34 8	มีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์หรือปรับใช้กับงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
49	วิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบคอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
50	พิจารณาหน้าที่จากความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
51	หลักความโปร่งใส สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่าง ผู้บริหารกับบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
52	จัดประชุมชี้แจงวางแผนการใช้จ่าย งบประมาณที่เป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
53	ใช้กระบวนการพิจารณาความดีความชอบ ที่เปิดเผยสามารถตรวจสอบได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
54	ใช้ระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม ตรวจสอบได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
55	เปิดโอกาส ให้บุคลากร คณะกรรมการ สถานศึกษา และชุมชนได้รับรู้ข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
56	กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินหรือการให้คุณ ให้โทษที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
57	เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่าง ตรงไปตรงมา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
58	เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของสถานศึกษา อย่างเปิดเผย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
59	มีระบบการตรวจสอบประสิทธิภาพการ ทำงานในหน่วยงานที่มีขั้นตอนและวิธี ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
60	มีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่จำเป็นและ เป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ	ประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า	อาจารย์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ แก้วเงิน	คณบดี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วินัย สมมิตร	อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๓๑/๕๙

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ
อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๓๒/๕๙

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ
อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๓๓/๕๙

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ
อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขออนุมัติจากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๓๔/๕๙

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วินัย สมมิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ
อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสดา เพชรใส)

คณบดีคณะ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๒๓๕/๕๙

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ แก้วเงิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วย นางสาวณัฐชยา นันทะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ
อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
ในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้ และ
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์
ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือในการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๗๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่
ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่ได้สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ให้นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์กับกลุ่ม
ตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยนาท เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ในการนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสาน
ขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๕๗๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมรรคา
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ด้วย นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ เป็นอาจารย์ที่
ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนระหว่างเก็บข้อมูล ซึ่งหน่วยงานของท่านได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลใน
ครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ให้นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์ ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง
ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อ
เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ในการนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความ
อนุเคราะห์ด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา เพชรใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ สกุล	นางสาวณัฐชา นันตะเสนีย์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 10 เดือน มกราคม พ.ศ. 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดราชสุภณา (ราษฎร์รังสฤษฎ์) ตำบลไผ่จำศีล อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง 14110
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
	พ.ศ. 2560 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี